

2005 sausio 14
Nr. 1

Lietuvos
Katalikų
Bažnyčios
informacijos
centro
leidinys

BAŽNYČIOS ŽINIOS

Šiame numeryje:

Popiežius

Žinia Pasaulinės ligonių dienos (2005 m. vasario 11 d.) proga 2

Bažnyčia Lietuvoje

Pašventinta Kauno Kristaus Prisikėlimo šventovė 4

Lietuvos Caritas: Lietuva moka užjausti ir padėti 7

Naujųjų metų sutikimas Šiaulių katedroje 8

Renginiai Telšių vyskupijoje 9

Renginiai Panevėžio vyskupijoje 9

Homilijos

BAŽNYČIOS STATYTOJAI
3 eilinis sekmadienis (A) 13

GAUSUS ATLYGIS
4 eilinis sekmadienis (A) 14

ŽEMĖS DRUSKA
5 eilinis sekmadienis (A) 15

Ganytojo žodis

Arkiv. S. Tamkevičiaus pamokslas
Kristaus Prisikėlimo bažnyčios dedikacijos proga 16

Šventasis Sostas

Jonas Paulius II
Siekti pilnutinės ir regimos bendrystės tame pačiame tikėjime ir
tuose pačiuose sakramentuose 18

Straipsniai

Kardinolas Walter Kasper
EUCCHARISTIJA – VIENYBĖS SAKRAMENTAS 20

Bažnyčia pasaulyje

Popiežiaus Kalėdų žinia 27

Popiežius ragina melstis už cunamio aukas 27

Popiežius ragina siekti didesnio solidarumo 28

Europos jaunimo susitikimas Lisabonoje 28

Jonas Paulius II

Žinia XIII Pasaulinės ligonių dienos proga

(Jaundė, Kamerūnas, 2005 m. vasario 11 d.)

Kristus, viltis Afrikai

1. 2005-aisiais, praslinkus dešimčiai metų, Afrika vėl kviečia pagrindines Pasaulinės ligonių dienos iškilmes, vyksiančias Kamerūne, Jaundėje, Marijos Apaštalų Karalienės šventovėje. Šis pasirinkimas suteikia progą išreikšti konkretų solidarumą su šio žemyno žmonėmis, kenčiančiais dėl rimtų sveikatos apsaugos trūkumų. Tuo taip pat bus žengtas tolesnis žingsnis įgyvendinant įsipareigojimus, Afrikos krikščionių priimtus prieš dešimtį metų vykusioje trečiojoje Pasaulinėje ligonių dienoje, būti „geraisiais samariečiais“ sunkumus patiriantiems broliams bei seserims.

Posinodiniame apaštališkajame paraginiame *Ecclesia in Africa*, atsižvelgdamas į daugelio Sinodo tėvų pastebėjimus, rašiau, kad „šiandienos Afriką galima palyginti su žmogumi, keliavusiu iš Jeruzalės į Jerichą; jis pakliuvo į plėšikų rankas, tie jį išrengė, sumušė ir nuėjo sau, palikdami pusgyvį“ (plg. *Lk* 10, 30–37). Taip pat pridūriau, jog „Afrika yra žemynas, kur daugybė žmonių – vyrų ir moterų, vaikų ir jaunuolių – panašiai guli pakelėje būdami ligoti, sužeisti, bejėgiai, nustumti į nuošalę ir apleisti. Jiems neatidėliotinai reikalingi gerieji samariečiai, kurie ateitų į pagalbą“ (41).

2. Pasaulinės ligonių dienos tikslas yra sužadinti sveikatos sąvokos apmąstymus, – plačiausia jos prasmė apima žmogaus darną su savimi pačiu ir jį supančiu pasauliu. Būtent šią viziją Afrika turtingai reiškia savo kultūrine tradicija, liudijama daugeliu meno formų, tiek pasaulietinių, tiek religinių, trykštančių džiaugsmu, ritmu ir muzikalumu.

Nelaimei, šiandien ši darna yra giliai pažeista. Daugybė ligų siaubia šį žemyną, tarp jų ypač AIDS rykštė, „sėjanti kančią ir mirtį daugelyje Afrikos vietų“ (*ten pat*, 116). Daugelį Afrikos regionų niokojantys karai ir konfliktai apsunkina pastangas preventyviai užkirsti kelią šioms ligoms ir jas gydyti. Tremtinių ir pabėgėlių stovyklose prisiglaudusiems žmonėms dažnai trūksta išgyvenimui būtino maisto.

Raginu visus, kas gali, nepalaujamai dėti visas pastangas siekiant užkirsti kelią šioms tragedijoms (plg. *ten pat*, 117). Taip pat primenu žmonėms, atsakingiems už ginklų prekybą, tai, ką rašiau tame dokumente: „Tie, kurie kursto karus Afrikoje, prekiaudami ginklais, yra baisių nusikaltimų žmonijai bendrininkai“ (*ten pat*, 118).

3. Dėl AIDS dramos kitomis aplinkybėmis turėjau progą pabrėžti, kad ši liga išreiškia „dvasios patologiją“. Siekiant atsakingai kovoti su ja būtina plėtoti jos prevenciją, mokant gerbti šventą gyvybės vertę ir deramai elgtis su lytiškumu. Nors daugeliu atvejų užsikrečiama per kraują, ypač nėštumo metu – su šiomis infekcijomis reikia kovoti visais įmanomais būdais, – tačiau per lytinius santykius perduodamų infekcijų yra kur kas daugiau, ir jų galima išvengti tik atsakingai elgiantis ir laikantis skastybės dorybės.

Vyskupai, dalyvavę minėtame 1994 m. Afrikos sinode, nurodė neatsakingos lytinės elgsenos padarinius, skatinančius šios ligos plitimą, ir suformulavo pasiūlymą, kurį čia noriu vėl pakartoti: „Reikia nuolat perteikti tikintiesiems, ypač jaunimui, krikščioniškos santuokos ir ištikimybės laiduojamą meilę, džiaugsmą, laimę ir taiką, taip pat skaistumo garantuojamą saugumą“ (*ten pat*, 116).

4. Kiekvienas turi jaustis įtrauktas į kovą su AIDS. Šioje srityje vyriausybių vadovai bei valdžios atstovai privalo pateikti piliečiams aiškia ir teisingą informaciją apie šią problemą, taip pat numatyti pakankamai lėšų jaunimo ugdymui ir sveikatos apsaugai. Drąsinu tarptautines organizacijas šioje srityje plėtoti iniciatyvas, įkvėptas solidarumo ir išminties, taip pat visuomet siekti ginti žmogiškąjį orumą ir apsaugoti nepažeidžiamą teisę gyventi.

Labai pagirtinos farmacijos pramonės įmonės, siekiančios išlaikyti AIDS gydyti vartojamų vaistų žemą kainą. Žinoma, moksliniams tyrinėjimams sveikatos apsaugos srityje būtinos finansinės lėšos, taip pat reikia papildomų lėšų pateikti į rinką naujai atrastus medikamentus, tačiau žvelgiant į tokią ypatingą bėdą kaip AIDS, žmogaus gyvybės išsaugojimas turi būti svarbesnis už bet kurią kitą kriterijų.

Prašau pastoracinių darbuotojų „AIDS ištiktiems broliams bei seserims suteikti įmanomą medžiaginę, moralinę bei dvasinę pagalbą. Primygtinai raginu pasaulio mokslininkus ir politinius vadovus, kad vadovaudamiesi meile ir derama pagarba kiekvienam žmogui, jie panaudotų visas įmanomas priemones šiai rykštei sustabdyti“ (*ten pat*, 116).

Norėčiau pasigėrėdamas prisiminti daugelį sveikatos apsaugos darbuotojų, vienuolių ir savanorių, kurie kaip gerieji samariečiai gyvena šalia AIDS aukų ir rūpinasi jų artimaisiais. Šiuo požiūriu neįkainojamas indėlis tūkstančių katalikiškųjų sveikatos apsaugos institucijų, padedančių Afrikos žmonėms, varginamiems visokių ligų, ypač AIDS, maliarijos, tuberkuliozės.

Pastaraisiais metais pastebėjau, kad mano raginimai dėl AIDS aukų nebuvo veltui. Su pasitenkinimu ma-

čiau, kad įvairios šalys ir institucijos, koordinuodamos savo pastangas, parėmė praktines kampanijas, skirtas prevencijai ir ligonių globai.

5. Dabar kreipiuosi ypač į jus, kitų žemynų vyskupų konferencijų broliai Vyskupai, kviesdamas didžiadvasiškai vienyti jėgas su Afrikos ganytojais ir veiksmingai dorotis su šia ir kitomis neatidėliotinomis bėdomis. Popiežiškoji sveikatos apsaugos pastoracijos taryba kaip ir praityje prisidės koordinuodama ir ugdydama šį bendradarbiavimą, ragindama kiekvieną Vyskupų konferenciją veiksmingai prisidėti.

Bažnyčios dėmesys Afrikos problemoms grindžiamas ne tik filantropiška užuojauta vargstantiems žmonėms, bet taip pat skatinamas ryšio su Atpirkėju Kristumi, kurio veidą Bažnyčia atpažįsta kiekvieno kenčiančio žmogaus bruožuose. Todėl tikėjimas ragina Bažnyčią visiškai atsidėti rūpinimuisi ligoniais, kaip ji ir darydavo istorijos tėkmėje. Viltis leidžia Bažnyčiai, nepaisant visokiausių jos kelyje sutinkamų kliūčių, ištvėrimingai laikytis savo misijos. Galiausiai meilė pasiūlo jai teisingą priėgą įvairiose situacijose, leidžia suvokti kiekvienos ypatingumą ir atitinkamai atsiliepti.

Su šia giluminio dalyvavimo nuostata Bažnyčia eina pas gyvenimo sužeistuosius, dovanodama jiems Kristaus meilę daugiopa pagalba, kurią jai įteigia „meilės išradinumas“ (*Novo millennio ineunte*, 50). Bažnyčia kartoja kiekvienam: drąsos, Dievas tavęs nepamiršo. Dievas kenčia su tavimi. Aukodamas savo kentėjimus gali bendradarbiauti su juo atperkant pasaulį.

Kasmetinis Pasaulinės ligonių dienos šventimas kiekvienam suteikia progą geriau suvokti sveikatos apsaugos pastoracijos svarbą. Mūsų epochoje, paženklintoje sekuliarizmo persmelkta kultūra, kai kam kyla pagunda iki galo nepripažinti šios pastoracijos srities vertingumo.

Jie mano, kad žmogiškasis likimas nulemiamas kitose srityse. Tačiau būtent ligos metu primygtiniausiai jaučiamas poreikis rasti tinkamus atsakymus į galutinius žmogaus gyvenimo klausimus: būtent apie skausmo, kančios ir pačios mirties prasmę, – mirties, suvokiamos ne tik kaip mįslė, su kuria sunku susidurti, bet kaip slėpinys, kuriuo Kristus įtraukia į save mūsų gyvenimus, atverdama juos naujam ir galutiniam gimimui – gyventi amžinai.

Kristuje glūdi tikrosios, pilnutinės sveikatos viltis; jo atnešamas išgelbėjimas yra tikrasis atsakymas į galutinius žmogaus klausimus. Nėra prieštaravimo tarp žemiškosios sveikatos ir amžinojo išganymo, nes Viešpats mirė dėl visuminio žmogaus ir visos žmonijos išganymo (*1 Pt* 1, 2–5, Didžiojo penktadienio liturgija, Kryžiaus pagarbinimas). Išganymas sudaro galutinį Naujosios Sandoros turinį.

Todėl būsimosios Pasaulinės ligonių dienos proga skelbkime Afrikos ir visos žmonijos visišką sveikatos viltį, įsipareigodami dar ryžtingiau darbuotis dėl šio didžio dalyko.

7. Evangelijoje skelbdamas palaiminimus Viešpats byloja: „Palaiminti liūdintys: jie bus paguosti“ (*Mt* 5, 4). Prieštaravimas, kuris iš pažiūros egzistuoja tarp kentėjimo ir džiaugsmo, yra įveikiamas Šventosios Dvasios guodžiančiu veikimu. Šventoji Dvasia, darydama mus panašius į nukryžiuoto ir prisikėlusio Kristaus slėpinį, nuo šiol atveria mus džiaugsmui, pasiekiančiam viršūnę per palaimingąjį susitikimą su Atpirkėju. Iš tikrųjų žmogus siekia ne tik fizinės ar dvasinės gerovės, bet taip pat „sveikatos“, kuri pasireiškia visiška darna su Dievu, savimi ir žmonija. Šis tikslas gali būti pasiektas tik per Kristaus kančios, mirties ir prisikėlimo slėpinį.

Švenčiausioji Mergelė Marija per Nekaltojo Prasadėjimo ir Ėmimo į dangų slėpinius yra iškalbingas išankstinis šios tikrovės pasitikimas. Pradėta be nuodėmės šešėlio ji tobulai priima dieviškąją valią, savo buvimu tarnauja žmonėms ir nuosekliai yra pilna tos giluminės darnos, iš kurios trykšta džiaugsmas. Todėl mes teisėtai kreipiamės į ją šaukdamiesi jos kaip „mūsų linksmybės priežasties“. Mergelės duodamas džiaugsmas išlieka net išbandymų metu. Galvojant apie Afriką, apdovano-tą didžiuliais žmogiškaisiais, kultūriniais ir religiniais ištekliais, tačiau taip pat kankinamą neapsakomų kentėjimų, mano lūpomis spontaniškai prabyla malda:

O Marija, Nekaltai Pradėtoji Mergelė,
skausmų ir vilties Moterie, būk palanki kiekvienam
kenčiančiam žmogui
ir išmelsk kiekvienam gyvenimo pilnatvę.
Pažvelk motinišku žvilgsniu ypač į tuos Afrikoje,
kurie ištikti AIDS ar kitos mirtinos ligos yra
ypatingoje bėdoje.
Pažvelk į motinas, gedinčias savo vaikų;
pažvelk į senelius, kurie stokoja išteklių paremti
savo našlaičius anūkus.
Apkabink juos visus, ir priglausk prie savo
motiniškos širdies.
Afrikos ir viso pasaulio Karaliene,
Švenčiausioji Mergelė, melski už mus!

Iš Vatikano 2004 m. rugsėjo 8 d.

Pašventinta Kauno Kristaus Prisikėlimo šventovė

Pašventinimo išskilmės

Gruodžio 26 d. vidurdienį Kaune Dievui dedikuota Paminklinė Kristaus Prisikėlimo šventovė. Išskilmėms vadovavo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius, dalyvavo kardinolas Audrys Juozas Bačkis, visi Lietuvos vyskupai bei apie pusę šimto kunigų. Pamaldose dalyvavo LR prezidentas Valdas Adamkus, Kauno miesto vadovai, Seimo atstovai, taip pat per penkis tūkstančius tikinčiųjų.

Negalėjęs dalyvauti pamaldose apaštališkasis nuncijus Lietuvoje arkiv. Peteris Stephanas Zurbruggenas Kauno arkivyskupui atsiuntė Šventojo Tėvo sveikinimo telegramą, pasirašytą Vatikano valstybės sekretoriaus kardinolo Angelo Sodano. Joje rašoma:

„Šventasis Tėvas nuoširdžiai sveikina visus arkivyskupijos tikinčiuosius ir kartu džiaugiasi Kaune atstatytos mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus Prisikėlimo bažnyčios dedikacijos proga. Jo Šventenybė, linkėdamas, kad šis įvykis stiprintų vis karštesnę pasitikėjimą prisikėlusiuoju Kristumi ir istorijos Viešpačiu, kviečia brangius arkivyskupijos ir visos šalies katalikus tapti karštais prisikėlusio Kristaus liudytojais ir meilės civilizacijos kūrėjais. Kad išsipildytų šie linkėjimai, popiežius meldžia Dievą gausių Dangaus malonių ir iš širdies suteikia apaštališkąjį palaiminimą Jūsų Ekscelecencijai, kunigams, tikintiesiems – visiems įvairiais būdais prisidėjusiems atstatant šventovę ir liturginių apeigų dalyviams“.

Pamaldų pradžioje žodį taręs Kristaus Prisikėlimo parapijos klebonas bei atstatymo tarybos vadovas kun. Vytautas Grigaravičius trumpai priminė šventovės statybos sumanymo bei įgyvendinimo istoriją. „Šiandien švenčiame šviesos pergalę prieš tamsą, teisingumo triumfą“, – sakė kun. V. Grigaravičius ir paprašė Kauno arkivyskupo bei vyskupų dedikuoti šią šventovę Dievui ir paaukoti šv. Mišių auką „už gyvus ir mirusius geradarius, už mūsų brangią Tėvynę Lietuvą ir jos žmonių ateitį“.

Per pamokslą Kauno arkivyskupas S. Tamkevičius kalbėjo, jog Dievo Apvaizda leido Prisikėlimo šventovei nueiti ilgą kryžiaus kelią, tačiau sykiu lėmė, kad ji būtų šventinama švenčiant Eucharistijos metus. „Tikime, jog nuodėmę ir mirtį nugalėjęs Kristus visiems laikams sugrįžo į savo namus“, – sakė ganytojas (visą arkiv. S. Tamkevičiaus homilijos tekstą žr. šio numerio 16 p.).

Pamaldų pabaigoje visi vyskupai, kunigai bei garbūs svečiai pasirašė po iškilmingu Kristaus Prisikėlimo šventovės dedikacijos aktu. Pabaigoje trumpą žodį taręs LR prezidentas V. Adamkus pabrėžė, kad ši šventovė yra Lietuvos pasididžiavimas, nemarių tautos vertybių simbolis: „Tikiu, kad Prisikėlimo bažnyčia visada primins mums jos reikšmę, sutelks tautą džiaugsmingomis ir sunkiomis valandomis“, – sakė Lietuvos prezidentas.

Iškilmių išvakarėse – darbų perdavimas

Gruodžio 23 d. paminklinėje Kristaus Prisikėlimo šventovėje apsilkė bei atliktus atstatymo darbus apžiūrėjo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius, miesto meras Arvydas Garbaravičius, statybos bendrovės „YIT Kausta“ generalinis direktorius Antanas Butkus. Po to arkivyskupijos kurijoje buvo pasirašytas pirmojo etapo darbų priėmimo aktas.

Po pasirašymo arkiv. S. Tamkevičius sakė: „Man ši valanda yra be galo brangi, nes mes turbūt dar pakankamai nesuvokiame, koks reikšmingas šis įvykis, kokia svarbi ši šventovė ne tik Kaunui, bet ir visai Lietuvai, juk tai – visos tautos prisikėlimo ženklas! Idėja pastatyti šią paminklinę bažnyčią kilo dar 1922 metais ir reikėjo daugiau nei aštuonių dešimtmečių jai

Šventimai

Gruodžio 18 d. Telšių katedroje vyskupas J. Boruta SJ įšventino kunigų diak. **Vytautą Norbutą**. Apeigose dalyvavo Telšių vyskupo generalvikaras prel. Juozas Šiurys, Telšių vysk. V. Borisevičiaus kunigų seminarijos rektorius kun. A. Lapė. Ganytojas ta proga priminė šventinamajam kunigiškųjų pareigų ypatingumą visą save atiduodant Kristui ir Bažnyčiai. Po šv. Mišių visi aplankė vysk. V. Borisevičiaus kriptą, meldė jo užtarimo neopresbiteriui kun. Vytautui Norbutui.

-T-

Paskyrimas

Kun. **Gintaras Urbštas** paskirtas Kazlų Rūdos parapijos vikaru.

-VK-

Kardinolas lankė kalinius

Gruodžio 27 d. Vilniaus arkivyskupas metropolitas kardinolas Audrys Juozas Bačkis lankėsi Vilniaus 2-uosiuose pataisos namuose ir šios įstaigos koplyčioje aukojo šv. Mišias, kuriose dalyvavo čia kalintys nuteistieji. Po Mišių įvyko kardinolo ir pataisos namų vadovybės pokalbis.

Katalikų koplyčią 1995 metais suremontavo ir įrengė patys nuteistieji. Tais pačiais metais ją pašventino Vilniaus arkivyskupas metropolitas A. J. Bačkis. Pasak įstaigos direktoriaus Alvydo Maknicko, šv. Mišios čia aukojamos kiekvieno ketvirtadienio popietę. Tuo rūpinasi broliai pranciškonai.

Koplyčia įsikūrusi Jėzaus Širdies bažnyčioje. Paskutinę 2002-ųjų spalio dieną tuometinio teisingumo ministro Vytauto Markevičiaus įsakymu šie maldos namai buvo gražinti teisėtam jų savininkui – Lietuvos Katalikų Bažnyčiai. Tą pačią dieną Vilniaus 2-ųjų pataisos namų direktorius A. Maknickas ir Vilniaus vyskupas Juozas Tunaitis pasirašė bažnyčios panaudos sutartį.

-bernardinai.lt-

Kūčių vakaras Vilniaus seminarijoje

Vilniaus šventojo Juozapo kunigų seminarijoje Kristaus gimimo šventės prasidėjo gruodžio 22 d., seminaristams užbaigus žiemos sesiją ir tą patį

vakarą, prieš išsiskirstant atostogoms ir darbui parapijose, susirinkus prie Kūčių stalo.

Keli seminaristai, vadovaujami trečia-kursio Dainiaus Matiuko, tądien aplankė Vilniaus reabilitacijos ir gerontologijos centrą, kur seneliams skaitė pranciškono Leonardo Andriekaus ir kun. dr. Kęstučio A. Trimako kalėdinę poeziją, drauge giedojo Gimimo šventės giesmes. Grojo ketvirtojo kurso klierikas Mantas Masiokas. Centro direktorius V. Alekna pasidžiaugė klierikų apsilankymu ir ragino tokį bendravimą palaikyti nuolat.

Vakare seminarijoje kardinolas Audrys Juozas Bačkis aukojo šv. Mišias. Kartu meldėsi vyskupas Juozas Tunaitis, seminarijos vadovybė, dėstytojai bei patys seminaristai. Vilniaus arkivyskupas metropolitas per pamokslą džiaugėsi, kad visi susirinko kaip šeima, galinti prabilti Marijos žodžiais. Ganytojas linkėjo su pasitikėjimu ir meile laukti Kristaus gimimo švenčių. Klierikus dažnai seminarijoje aplankančiam kardinolui įstrigo ir popiežiaus Jono Pauliaus II žodžiai, kai jis kreipėsi į Italijos žmones, prašydamas neišmesti ir nesunaikinti prakartėlių. Perfrazuodamas Šventojo Tėvo mintis, kardinolas A. J. Bačkis linkėjo neišmesti iš širdžių vaikiško džiaugsmo. Mat šiandien Kalėdos prasideda ne žmonių širdyse, bet didžiuosiuose prekybos centruose, kur vietos Dievui nėra. Ganytojas kvietė nešti į savo namus tikrą Kalėdų džiaugsmą ir nebijoti parodyti, kad Kristus iš tikrųjų gimė. Būtina džiaugtis širdies džiaugsmu, kuris rodytų žmogaus laikyseną, o ne paviršutiniškus blizgučius, nukreipiančius nuo tikrojo džiaugsmo.

Po šv. Mišių visi susirinko į seminarijos valgomąjį. Ten klierikai skaitė ištraukas iš mons. Kazimiero Vasiliausko pamokslų (vadovė poetė Meilė Kudaruskaitė), grojo ir giedojo seminarijos choro vadovas Jevgenijus Barkovskis. Tradiciškai visi vieni kitiems linkėjo gerų metų ir Viešpaties palaimos, laužė ir dalijosi kalėdaičiais, ragavo tradicinių Kūčių valgių.

-jj-

Kalėdiniai Kauno arkivyskupijos ganytojų susitikimai

● Gruodžio 22 d. Kauno kurijoje vyko arkivyskupijos kunigų paskutinis me-

įgyvendinti, ir šiandien regime ją tokią grakščią, o viduje – tiesiog tobulą savo paprastumu ir sykiu didingą šventovę!“ Arkivyskupas pasidžiaugė, kad dabartiniai Kauno vadovai parodė išskirtinį dėmesį šiai šventovei – šiomet savivaldybė paėmė 4 mln. litų paskolą, kad būtų galima užbaigti pirmąjį šventovės atstatymo darbų etapą. Arkiv. S. Tamkevičius, pripažindamas, jog darbai tikrai atlikti su didele meile, visiems šventovės statytojams, aukotojams bei rėmėjams nuoširdžiai padėkojo.

Statybos bendrovės „YIT Kausta“ gen. direktorius A. Butkus sakė, kad jų bendrovė lygiai prieš dešimt metų pasirašė sutartį su tuometiniu atstatymo komiteto pirmininku, dabar jau vyskupu Eugenijumi Bartuliu. „Toje sutartyje, – prisiminė A. Butkus, – apibrėžėme rangos principus, kuriais remdamiesi mes atsisakėme pelno už šios bažnyčios atstatymo darbus. Tad per dešimtmetį atlikę darbų už beveik 14 mln. litų šventovei sutaupėme beveik vieną milijoną“.

Kauno meras A. Garbaravičius sakė tikėj, kad su pirmojo atstatymo darbų etapo užbaigimu prasideda naujas etapas tiek miesto, tiek ir tautos gyvenime. Meras pabrėžė, kad savivaldybė, paimdama minėtą paskolą, geriausiai investavo į miestiečių ir visų tautiečių ateitį. Pasak mero, šiomis dienomis savivaldybė numato skirti dar 300 tūkst. litų. iš miesto biudžeto ateinančių metų darbams.

Kun. Vytautas Grigaravičius, Prisikėlimo parapijos klebonas bei Šventovės atstatymo tarybos direktorius, išvardijo šiais metais atliktus darbus, pateikė finansinę ataskaitą: iš viso šįmet atstatymo darbams gauta beveik 4,7 mln. litų, iš jų, kaip minėta, 4 mln. sudarė savivaldybės paimta paskola; Vyriausybė skyrė 300 tūkst., o žmonės šiais metais paaukojo beveik 400 tūkst. Pasak kun. V. Grigaravičiaus, norint visiškai užbaigti darbus, ateinančiais metais reikės nutinkuoti bažnyčios išorę, rūsyje įrengti kolumbariumą, sutvarkyti aplinką bei atlikti kitus smulkesnius darbus. Tam reikės dar maždaug 5 mln. litų.

Renginio pabaigoje arkiv. S. Tamkevičius dar kartą dėkojo visiems vienokiu ar kitokiu būdu prisidėjusiems prie Kristaus Prisikėlimo bažnyčios atstatymo, o keliems asmenims įteikė vieną aukščiausių Kauno arkivyskupijos garbės apdovanojimų – Šiluvos Dievo Motinos medalį. Juo apdovanoti: Kauno miesto meras Arvydas Garbaravičius, AB „YIT Kausta“ gen. direktorius Antanas Butkus, architektas dr. Algimantas Sprindys, konstruktorius Juozas Didžbalis, buhalterė Milda Steponavičienė, atstatymo komiteto narys Vytautas Nezgada. Padėkos raštai įteikti: dabartiniam atstatymo vadovui kun. Vytautui Grigaravičiui, buvusiems atstatymo komiteto pirmininkams vysk. Eugenijui Bartuliui, kun. Gintautui Kabašinskiui, kun. Viktorui Brusokui, atstatymo komiteto nariams Gediminui Aleknai bei Aloyzui Palskiui, miesto tarybos nariui doc. dr. Bronislovui Kučinskiui, aukų rinkėjams Silvai Drulienei, Antanui Urbonui, Jonui Puklevičiui, AB „YIT Kausta“ statybos vadovams bei eiliniams darbininkams – Valerijui Iziumovui, Kaziui Gurevičiui, Valentinui Pernavai, Almantui Petroniui.

Kun. V. Grigaravičius padėkojo visoms prie lapkričio mėn. paskelbtos bažnyčios užbaigimo akcijos „Paaukok paskutinę plytą Prisikėlimo šventovei!“ prisidėjusioms žiniasklaidos priemonėms: katalikiškiesiems žurnalams „Artuma“, „Naujasis židinys–Aidai“, „Katalikų pasaulis“, krikščioniškosios minties laikraščiai „XXI amžius“, internetiniam dienraščiui „bernardinai.lt“, katalikų radijui „Mažoji studija“, taip pat Lietuvos televizijai ir radijui, televizijai „Penktas kanalas“, Kauno radijui ir televizijai, Pūko televizijai ir radijui, TV3, INIT ir Jonavos televizijoms, Žinių radijui, Kauno fonui, dienraščiams „Kauno diena“, „Tėviškės žinios“, „Lietuvos žinios“, „Lietuvos aidas“, savaitraščiui „Veidas“, „Valstiečių laikraščiai“. Jų dėka žmonės vėl ėmė aktyviau aukoti arba tiesiogiai, arba skambindami „Lietuvos telekomo“ specia-

liaisiais numeriais: 8 900 70019 (5 Lt), 8 900 80019 (10 Lt). Ši akcija nenutraukta, galima ir toliau skambinti nurodytais telefonais arba aukojamas lėšas tiesiai pervesti į VšĮ Paminklinės Prisikėlimo bažnyčios atstatymo tarybos sąskaitą: LT927300010076659246, AB bankas „Hansabankas“.

Pamaldos ir šventiniai renginiai

Tarp Kalėdų ir Naujųjų metų kiekvieną vakarą Prisikėlimo šventovėje vyko iškilmingos pamaldos. Gruodžio 27 d. šv. Mišiose melstasi už visus bažnyčios rėmėjus ir statytojus, gruodžio 28 d. – už visus pas Viešpatį jau išėjusius aukotojus, gruodžio 29 d. – už Kauno miesto gyventojus; gruodžio 30 d. – už Lietuvos tautą, sykiu dėkojant už 2004 metus.

Gruodžio 26 d., sekmadienio vakarą po dedikacijos iškilnių, šventovėje koncertavo Kauno sakralinės muzikos mokyklos chorai „Pastoralė“ ir „Giesmė“ (meno vadovės ir dirigentės Nijolė Jautakienė ir Salvinija Jautakaitė-Hargreaves). Gruodžio 28 d. vakarą koncertavo Kauno valstybinis choras (meno vadovas ir vyr. dirigentas Petras Bingelis) bei Kauno kamerinis orkestras (meno vadovas ir dirigentas Pavelas Bermanas), o paskutinįjį metų vakarą, prieš vidurnaktį, – Kauno styginių kvartetas „Collegium“. Po šio koncerto visi norintieji galėjo užlipti ant šventovės stogo terasos.

Nuo 2005 m. sausio 1 d. Paminklinėje Kristaus Prisikėlimo bažnyčioje šv. Mišios aukojamos šia tvarka: sekmadieniais 9.30, 11, 12.30 ir 18 val., šiokiadieniais 18 val.; senojoje bažnytėlėje: šiokiadieniais 7 ir 8 val., šeštadieniais 8 ir 9 val., sekmadieniais 8 val.

Glausta Kristaus Prisikėlimo bažnyčios istorija

1918 m. Lietuvai atgavus nepriklausomybę, 1922 m. kilo idėja Kaune, tuometinėje laikinojoje sostinėje, pastatyti bažnyčią kaip padėkos Dievui už atgautą laisvę simbolį. 1926 m. buvo įsteigta šventovės statybos taryba, vykdomasis komitetas, įregistruoti įstatai. 1929 m. miesto savivaldybė padovanojo bažnyčios statybai pageidaujama sklypą. Iš tais pačiais metais konkursui pateiktų projektų tolesniam projektavimui pasirinktas inž. Karolio Reisono darbas. Galutinis bažnyčios projektas buvo parengtas 1932 m., o kitais metais jis patvirtintas ir gautas leidimas bažnyčią statyti.

Bažnyčios erdvė trinavė, bazilikinė. Architektūra monumentali, lakoniška, stačiakampio plano, 69x26 m su balkonu vargonams ir chorui, įėjimais iš visų pusių, su dviem keturkampiais bokštais – mažuoju virš centrinio altoriaus ir didžiuoju ties pagrindiniu įėjimu. Didžiojo bokšto aukštis – 70 m, jo viršutinėje pakopoje turėjo būti įrengta Šv. Kazimiero koplyčia. Pagrindinio korpuso aukštis – 26 m, stogo terasos matmenys: 45x13 m. Šventovėje turėjo tilpti apie 5000 maldininkų (sėdimų vietų – 700), ant stogo terasos – 2000. Čia šalutinėse baliustradose buvo numatyta įrengti „Kryžiaus kelius“.

1934 m. Lietuvos I Eucharistinio kongreso metu pašventintas iš Jeruzalės Alyvų kalno atvežtas kertinis akmuo. Bažnyčia buvo statoma daugiausia už suaukotas lėšas: visoje Lietuvoje žmonės pirko ženkliukus – simbolines šventovės „plytas“, jas klijuodavo į specialias knygeles. Todėl galima sakyti, kad Prisikėlimo bažnyčią statė visa tauta! Iki 1940 m. išleista apie 1 mln. Lt (iš Vyriausybės gauta 145 tūkst. Lt). 1940 m. pavasarį jau buvo baigti pagrindiniai statybos darbai: ištinuotas vidus, sudėti ažuoliniai langų rėmai, paruošta mediena durims.

Darbus nutraukė sovietų okupacija. Paties Stalino tiesioginiu nurodymu pastatas buvo konfiskuotas, po karo čia įkurdinta Radijo gamykla, vėliau pavadinta „Banga“. Pritaikant pastatą gamybos reikmėms, jis buvo rekonstruotas: šoninėse navose įrengti trys, centrinėje navoje penki aukštai, nuversti kryžiai, nugriauta terasos koplyčia.

tų susitikimas. Jo metu tradiciškai arkivyskupas Sigitas Tamkevičius lauzė su kunigais kalėdaičius, konfratrai sveikino vieni kitus su artėjančiomis Kalėdomis. Be to, šiais metais arkiv. S. Tamkevičius kiekvienam kunigui įteikė po žvakelę, uždegtą skautų iš Betliejaus atvežta ugnele, kaip taikos, ramybės ir tikrosios Kalėdų prasmės išlaikymo simbolį. Įprastinėje teorinėje susitikimo dalyje Kauno arkivyskupo augziliaras vysk. dr. Jonas Ivanauskas kunigams išsamiai pristatė Eucharistijos metų šventimo Lietuvoje pagrindines gaires (žr. „B. Ž.“ Nr. 22). Vyskupas atkreipė kunigų dėmesį į tai, jog nors šios gairės parengtos vadovaujantis Dievo kulto ir sakramentų kongregacijos parengtų nurodymų pagrindu, „tačiau jokios gairės be konkrečių darbų negali atnešti norimų rezultatų“. Ganytojas ragino kunigus būti aktyviais Eucharistijos metų programos dalyviais. Vysk. J. Ivanauskas, kuriam Lietuvos Vyskupų Konferencija yra pavedusi vadovauti Eucharistijos metų šventimo komitetui, minėjo, kad, svarstant Eucharistijos metų šventimo Lietuvoje gaires, būta įvairių pasiūlymų, pvz., surengti nacionalinį Eucharistinį kongresą, tačiau pasirinktas ne masinis renginys, bet siekta išryškinti Eucharistijos svarbą parapijų bendruomenių gyvenime bei atnaujinti visų katalikų gyvą ryšį su eucharistiniu Jėzumi asmeniniame gyvenime.

● Gruodžio 24 d. Kauno arkivyskupijos *Caritas* sriubos valgykloje (Partizanų g. 5), kurioje kasdien pamaitinama iki 900 nepasiturinčių miestiečių, kaip ir kasmet surengtos Kūčių vaišės. Jose dalyvavo ir Kauno arkivyskupo augziliaras vysk. J. Ivanauskas, *Caritas* vadovybė bei Kauno miesto valdžios atstovai. Palaimindamas stalą bei visus susirinkusiuosius vyskupas J. Ivanauskas sakė: „Nuoširdžiai dėkoju visiems *Caritas* talkininkams, kurių atsidavimo dėka prie šio stalo stokojantys kauniečiai gali susėsti ne tik per Kalėdas, nes jūs – karitiečių tikslas ne vienadieniai šventiniai „šou“, bet kasdienis, tylus ir atsidavęs tarnavimas savo broliams ir seserims“.

● Tądien tradiciškai arkiv. S. Tamkevičius lankėsi Kauno medicinos universiteto klinikose (KMUK). Čia ganytojas drauge su KMUK kapelionu kun. Jonu Babonu susitiko su ligojiniais, klinikų darbuotojais bei vadovybe, drauge su visais sėdo prie Kū-

čių stalo klinikų valgykloje. Po to arkivyskupas apžiūrėjo remontuojamas naujasias KMUK koplyčios patalpas.

● Gruodžio 29 d. popietę Kauno arkivyskupijoje veikiančių bažnytinių institucijų bei organizacijų bendradarbių kalėdinis susitikimas pradėtas Švč. Trejybės (seminarijos) bažnyčioje Eucharistijos šventimu, kuriame drauge su ganytojais dalyvavo per dvi dešimtis kunigų ir apie du šimtus pasauliečių bei vienuolių. Homiliją sakęs vysk. J. Ivanauskas kalbėjo apie visų Viešpaties vynuogyne besidarbuojančiųjų – kunigų, vienuolių, pasauliečių – pašaukimą eiti šventumo keliu, nesvarbu, kur jie būtų ir kokiam luomui atstovautų. Po šv. Mišių arkiv. S. Tamkevičius visus pakvietė į kurijos salėje surengtą agapę. Ją pradėję ganytojai padėjo visiems bažnytinių institucijų darbuotojams, be kurių, pasak vyskupo, šiandienė Bažnyčia niekaip negalėtų įgyvendinti savo misijos. Agapė užbaigta ne tik kalėdinėmis giesmėmis, bet ir nuotaikingomis dainomis bei šokiais, akompanuojant „Gyvųjų akmenų“ bendruomenės kapelai.

-dch-

Kūčių vakarienė skurstantiems žmonėms

Gruodžio 22 d. Vilkaviškio parapijos valgykloje, kur darbo dienomis karšta sriuba maitinama iki 60 skurstančių žmonių, vargstantiems ir vienišiams žmonėms buvo surengta tradicinė Kūčių vakarienė.

Prie stalo susėdo per penkiasdešimt suaugusiųjų ir vaikų. Jiems programą parengė ir parodė Vilkaviškio skautai, vadovaujami tikybos mokytojos V. Balandienės. Skautai į valgyklėlę atnešė iš kybartiečių skautų perimtą Betliejaus ugnį, tomis dienomis priimtą iš Kaliningrado srities. Su susirinkusiais maldą sukalbėjo ir stalą palaimino kun. Nerijus Žvirblys, dalyvavo kiti parapijos kunigai.

Švenčių proga visus sveikino rajono savivaldybės vicemeras, socialinės rūpybos vedėja. Savivaldybė valgyklėlės lankytojams padovanojo televizorių. Parapijos Caritas vadovė A. Digrienė, palinkėjusi geros nuotaikos, visiems valgiusiems įteikė po lauknėšėlį produktų, kuriuos karitiečiai surinko Vilkaviškyje pirmąkart vykusios „Maisto banko“ akcijos metu.

1988 m. prasidėjus Atgimimui, visuomenė ėmė reikalauti bažnyčią grąžinti tikintiesiems. 1989 m. įregistruoti Šventovės atstatymo tarybos įstatai. 1990 m. tuometinės LTSR Aukščiausiosios Tarybos gamykla „Banga“ įpareigota grąžinti statinį atstatymo komitetui. „Banga“ išipareigojo perduoti bažnyčios pastatą komitetui iki 1993 m. ir tokios būklės, kokios jis buvo perimant jį gamybos reikmėms. Tačiau, gamyklai bankrutavus, susitarimas nebuvo vykdomas, vangiai vyko technologinių įrengimų iškėlimas. Tai labai trukdė atstatymo darbams. 50 metų netinkamai eksploatuotas ir ne pagal paskirtį naudotas bažnyčios statinys Atstatymo komitetui perduotas labai blogos būklės.

Atstatant projekte padaryta kai kurių pakeitimų. Dėl liturginių apeigų reformos atsisakyta altorių šoninėse navose, centrinio altoriaus mensa patraukta arčiau – tarp pirmųjų ir antrųjų kolonų. Kad šventovė tiktų ir kultūriniais renginiams, Švč. Sakramento koplyčia suprojektuota šalia zakristijos. Šalia šoninio įėjimo suprojektuotas pandusas ir liftas įvažiuoti ir pasikelti neigaliųjų vežimėliais. Projektą koregavo architektas dr. Algimantas Sprindys.

Atstatymo darbams nuolat trūko lėšų. 1993–1997 m. iš visuomenės suaukottų pinigų buvo vykdomi tik būtinausi darbai, kuriais siekta apsaugoti pastatą nuo tolesnio irimo. Iš maždaug 10 milijonų litų, išleistų atstatymui iki 2004 metų, didesnę dalį sudarė žmonių paaukotos lėšos. 1997 m. darbus šiek tiek pagyvino Vyriausybės finansinė parama, tačiau realiai užbaigti atstatymo darbus pasidarė įmanoma ti tada, kai Kauno miesto savivaldybė šventovei atstatyti šių metų vasarą paėmė 4 milijonų litų paskolą.

-dch-

Lietuvos Caritas Lietuva moka užjausti ir padėti

Pasklidus žiniai apie didžiulę stichinę nelaimę Pietryčių Azijoje, nusinesusią apie 150 000 žmonių gyvybių, Lietuvos Caritas kreipėsi į visuomenę, kviesdamas paremti nukentėjusiuosius nuo žemės drebėjimo ir cunamio. Pasak Caritas generalinio direktoriaus kun. Roberto Grigo, nuo gruodžio 29 d. iki sausio 6 d. į specialią sąskaitą nukentėjusiesiems paremti privatus asmenys ir įvairios Lietuvos įmonės jau pervedė 33 844 litus. Tarp aukojusiųjų iki šiol – 16 įstaigų ir 302 privatus asmenys.

Caritas direktorius pabrėžė išskirtinį visuomenės jautrumą ir norą padėti nelaimės Azijoje aukoms (skelbiant paramos akcijas įvairioms vargstančiųjų grupėms Lietuvoje, tokio aukotojų aktyvumo ir įsitraukimo toli gražu nepavyksta pasiekti). Svarbų vaidmenį informuojant apie galimybę paremti cunamio aukas ši kartą atlieka žiniasklaida, dėmesingai sekanti paramos telkimo vyksmą ir reguliariai skelbianti dviejų tarptautinių organizacijų, renkančių aukas Pietryčių Azijos žmonėms – Caritas ir Raudonojo Kryžiaus – specialių banko sąskaitų numerius. „Konkrečia parama išreikštos užuojautos proveržis liudija, – teigė kun. R. Grigas, – kad mūsų visuomenė „turi širdį“ ir kad po kasdienybės apnašomis išlieka gyvos žmogiškojo solidarumo bei krikščioniškos artimo meilės vertybės“.

Iš gausiau aukojusių įstaigų pažymėtinos Šv. Kazimiero seserys (Pažaislio vienuolynas), Vilniaus arkivyskupijos Caritas, Kaišiadorių Kristaus Atsimainymo parapija, Kryžių kalno pranciškonų vienuolynas, UAB „Baldenis“, Vilniaus šv. Mikalojaus parapija, „A. Žilinsko ir Ko“ ūkinė bendrija, Radviliškio rajono finansų skyrius, krikščioniškos minties laikraštis „XXI amžius“ – stichijos aukų šalpai jos skyrė nuo 1000 iki 5000 litų. Privatus asmenys dažniausiai aukoja nuo kelių šimtų iki kelių dešimčių litų, ypač gausu pastarųjų aukų – galima spręsti, kad jas perveda nedidelės pajamos turintys žmonės, norintys kad ir mažu „našlės skatiku“ sušėlpti nelaimės ištiktuosius.

Pasak kun. R. Grigo, Lietuvos Caritas gavo Caritas Internationalis centro Vatikane generalinio sekretoriaus Duncano Mac Larena laišką, kuriame dėkojama Lietuvos vyskupams ir visuomenei už skubią ir sėkmingą paramos katastrofos regionui iniciatyvą. Daugelyje Lietuvos vyskupijų vyskupai nurodė įrengti bažnyčiose specialias aukų dėžutes arba surengti rinkliavas nukentėjusiųjų nuo cunamio šalpai. Surinktos lėšos bus pervestos tarptautinei Caritas Internationalis organizacijai Vatikane, turinčiai pagalbos struktūras stichijos nusiaubtose šalyse ir ilgametę pagalbos teikimo katastrofų regionuose patirtį.

Paramos lėšas galima pervesti į banko sąskaitą:

LIETUVOS CARITAS

LT227300010002247635

AB bankas „Hansabankas“ su nuoroda „Žemės drebėjimo aukoms Azijoje“.

-lci-

Naujųjų metų sutikimas Šiaulių katedroje

Šiauliuose, Šventųjų apaštalų Petro ir Pauliaus katedroje, 2005-ieji buvo sutikti padėkos malda, muzikine senųjų metų palydėjimo valanda, Švenčiausiojo Sakramento adoracija ir šv. Mišiomis. Tradicija palydėti senuosius metus padėkos malda ir prašyti Dievo palaimos visiems geriems darbams naujaisiais gyvuoja nuo Šiaulių vyskupijos įsteigimo. Šią Šiaulių vyskupo Eugenijaus Bartulio daigintą tradiciją yra pamėgę daugelis miesto visuomenės žmonių – medicinos, švietimo, kultūros darbuotojų, verslo atstovų. Šv. Mišiose, pasitinkant Naujuosius metus, visuomet dalyvauja ir nemažai jaunimo.

Gruodžio 31 d. 22 val. prasidėjo Švenčiausiojo Sakramento adoracija, kuriai vadovavo Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, kvietęs visus susirinkusius Dievo akivaizdoje susimąstyti, kaip prabėgo 2004-ieji.

„Pažvelkime į savo rankas, – kvietė Šiaulių ganytojas. – Ar jos tvirtai laikė savo sutuoktinio ranką, meiliai glostė vaiko galvą, skubėjo padėti kaimynui, noriai aukojo vargstančiam? Pažvelkime į savo širdį. Ar ji sugebėjo mylėti Dievą ir savo artimuosius, pažinti Dievo valią žemiškoje kelionėje per šiuos metus? Pažvelkime, tyloje apmąstykite ir, prisiminę atsakymus, atsiprašykite už padarytas klaidas ir nepaklusnumo akimirkas“. Adoracijos metu melstasi, kalbėtas rožinis, skaitytos eilės ir dalytasi patirtos Dievo meilės išgyvenimais, giedota ir tyloje mąstyta.

Artėjant vidurnakčiui, 23 valandą, prasidėjo šv. Mišios už praėjusius ir ateinančius metus. Prieš šv. Mišias buvo surengta iškilminga procesija. Šv. Mišias aukojo ir pamokslą pasakė Šiaulių vyskupas E. Bartulis, jau pačioje pamokslų pradžioje poeto Bernardo Brazdžionio eilėmis apie šventąją Ostiją priminęs, kad 2005-ieji – Eucharistijos metai. Šiaulių vyskupas sakė, kaip be galo svarbu branginti Dievo mums duotą žemiškąją laiką. Ypač nenumaldoma laiko tėkmė pajuntama paskutinėmis metų akimirkomis, kai žmogaus mintys, žodžiai, veiksmai, skausmo ir džiaugsmo akimirkos lekia tarsi dundantis traukinys.

Šiaulių krašto ganytojas vylėsi, kad 2005-aisiais, Eucharistijos metais, kai tikintieji turės proga kiekvieną dieną žvelgti į Eucharistinį Jėzų, daugelis pasikeis, supras, ką iš tiesų reikia vertinti ir branginti. „Pasaulis, atmetantis Dievą, atmeta ir Meilę, gyvenimo pamatų pamatą, po to stebisi, kad šis gyvenimas pradeda slysti jam iš po kojų“, – apgailestavo vyskupas E. Bartulis. Ganytojas kvietė susirinkusius mokytis mylėti kiekvieną dieną, valandą, akimirką. Tik mylint galima išvengti sielos žaizdų, karų, atsilaukti prieš gamtos stichijas. „Gyvenimas yra prasmingas tiek, kiek žmogus yra susi-

Kalėdų trečią dieną skurstantys žmonės buvo pakviesti nekasdieniškai turtingesnių pietų. Moksleiviai parengė šventinę programą.

-bn-

Pašventintas naujas altorius

Gruodžio 19 d. Vilniaus pal. Jurgio Matulaičio bažnyčioje kardinolas A. J. Bačkis pašventino naują altorių. Iškilnėse dalyvavo šioje parapijoje dabar dirbantys ir anksčiau dirbę bei iš jos kilę kunigai: kun. Stasys Guja, kun. Gintaras Černius, kun. Edvardas Minkevičius, kun. Medardas Čeponis, kun. Aušvydas Belickas, kun. Viktoras Bogdevičius ir kun. Robertas Šalaševičius. Pal. Jurgio Matulaičio bažnyčia buvo pašventinta prieš 8 metus, tačiau iki šios dienos šv. Mišios buvo aukojamos ant laikinojo altoriaus pietinėje bažnyčios pusėje.

Per pamokslą kardinolas akcentavo kristologinę altoriaus reikšmę: altorius yra aukuras, ant kurio aukojama Kristaus auka, Paskutinės vakarienės stalas, visos bendruomenės vienybės versmė. „Prisiminkime, kad artindamiesi prie altoriaus, artinamės prie Kristaus. Su džiaugsmu šventinu šį altorių, kuris puoš pal. J. Matulaičio bažnyčią ir nuo kurio Kristus laimins jūsų šeimas“, – sakė ganytojas.

Į iškilmes prisirinko pilna bažnyčia, šv. Mišios aukotos lietuvių ir lenkų kalbomis. Kalbant altoriaus pašventinimo maldas, Dievo stalas buvo tepamas aliejumi, smilkomas ir šlakstomas. Atsižvelgiant į nesimetrišką bažnyčios planą, naujasis altorius pastatytas rytinėje bažnyčios dalyje. Vidinė patalpa nukreipta į liturgijos centrą, svarbiausia, Eucharistijai švęsti skirta vieta yra deramai paaukštinta ir išskirta.

Altoriaus autorius skulptorius Vladas Urbanavičius presbiterijos projektavimo darbus pradėjo su tuometiniu parapijos klebonu Aušvydu Belicku. Darbas buvo baigtas su naujuoju parapijos klebonu kun. Stasiu Guja. Parapijiečiams tai gana radikalus pasikeitimas: pasikeitė ne tik altoriaus forma, bet ir vieta. Ekspertų teigimu, tai bene geriausias šiuolaikinės sakralinės dailės pavyzdys Vilniaus arkivyskupijoje. Presbiterijos akcentas – 7 metrų aukščio medinis kryžius. Santūrių, bet neuobodžių formų altoriui ir tabernakuliui naudoti žalvaris ir granitas. Grindų danga – itališkas granitas.

-sm, jl-

Vilniaus savivaldybės parama

Vilniaus mero Artūro Zuoko iniciatyva Vilniaus arkikatedrai ir Kauno Kristaus Prisikėlimo bažnyčiai miesto savivaldybė skyrė po 100 tūkstančių litų. Šios lėšos bus panaudotos bažnyčių remonto ir įrengimo darbams.

„Miestas nėra vien namai, gatvės, kasdieniai žmonių poreikiai. Arkikatedra yra Vilniaus ir mūsų dvasinio gyvenimo simbolis, o Kristaus Prisikėlimo bažnyčia tapo visos šalies pakilimo paminklu. Tikiuosi, kad šios lėšos leis kurijoms greičiau užbaigti darbus, o Lietuvos tikintiesiems ir šalies svečiams – džiaugtis įspūdingais architektūros paminklais“, – sakė Vilniaus miesto meras.

-vsi-

Renginiai Panevėžio vyskupijoje

- Panevėžio miesto bažnyčiose advento metu vyko susikauptimo dienos. Pamokslus sakė kun. dr. Arnoldas Valkauskas ir kun. Algirdas Dauknys. Kai kuriose rajono bažnyčiose – Ramygaloje, Krekenavoje, Naujamiestyje, Berčiūnuose – susikauptimo valandėlės buvo organizuojamos tų miestelių mokyklų moksleiviams. Gruodžio 15 d. Krekenavoje rekolekcijas vedė ir ta proga Mišias aukėjo Panevėžio vysk. Jonas Kauneckas.

- Daug platesnio masto akcentas buvo rež. G. Varno filmuojama dokumentinė medžiaga apie kun. Alfonsą Lipniūną. 2005 m. minimos jo gimimo šimtosios ir mirties penkiasdešimtosios metinės. Gruodžio 21–24 d. režisierius lankėsi A. Lipniūno vidurinėje mokykloje, kalbėjosi su mons. J. Antanavičiumi, vadovavusiu kunigo palaikų Lietuvon parvežimo ceremonijai, aplankė jo tėviškę Talkonyse ir Pumpėnuose. Pasak režisieriaus, dokumentinę medžiagą galima bus parengti kun. A. Lipniūno jubiliejiniams metams. Platesnio pobūdžio kino juostą G. Varnas tikisi susukti šiek tiek vėliau.

- Gruodžio 22 d. Panevėžio galerijoje vyko oficiali nusipelnusių panevėziečių pagerbimo ceremonija. Buvo pagerbti įvairių veiklos sričių ir profesijų panevėziečiai. Miesto meras Vitas Matuzas gausiai susirinkusiems iškilmės dalyviams sakė, kad „kuo gausiau tokių iškilių žmonių, tuo gražes-

vienijęs su Dievu. Tad tegu besibaigiančios 2004 metų akimirkos būna pilnos dėkingumo dangiškajam Tėvui ir jo Sūnui, kuris atėjo parodyti kelią į Tėvo namus, ir šioje kelionėje mus stiprinančiai Šventajai Dvasiai,“ – linkėjo Šiaulių vyskupas.

Šv. Mišios Šiaulių katedroje baigėsi per patį metų virsmą iškilmingu Padėkos himnu ir susirinkusiems skirtu vyskupo palaiminimu.

-lz-

Renginiai Telšių vyskupijoje

Telšių vyskupijos ir dekanatų Eucharistiniai kongresai

Telšių vyskupas J. Boruta SJ dekretu paskyrė 2005 m. rengiamo Telšių vyskupijos Eucharistinio kongreso organizacinį komitetą. Jį sudaro: prel. dr. Juozas Šiurys (pirmininkas), kan. Petras Vincentas Stukas (vicepirmininkas), kan. Egidijus Zulcas (atsakingas už chorus ir giedojimus), kun. lic. Rimantas Gudlinkis (atsakingas už katechezę), kun. lic. Vilius Viktoravičius (atsakingas už jaunimo dalyvavimą). Komitetas įgaliotas į savo sudėtį įtraukti Šilutės savivaldybės ir Švėkšnos seniūnijos atstovus.

Telšių vyskupijos Eucharistinis kongresas vyks 2005 m. liepos 23–24 d. Švėkšnoje. Anksčiau skelbta data, liepos 30–31 d., atšaukiama, nes tuo metu vyks Kryžių kalno atlydai, o Šiaulių vyskupija Telšių vyskupijos jaunimą kviečia juose dalyvauti.

Pirmasis komiteto posėdis įvyko sausio 11 d. Švėkšnoje. Sausio 12 d. vyko Eucharistinio kongreso rengimo komiteto kunigų ir Telšių vyskupijos dekanatų pasitarimas Eucharistijos metų, Eucharistinio kongreso ir 2005 m. Žemaičių Kalvarijos atlydų klausimais.

Eucharistiniai kongresai Telšių vyskupijoje 2005 m. vyks šia tvarka: Šilutės dekanato – Vainute gegužės 7 d.; Palangos dekanato – Palangoje gegužės 14 d.; Tauragės dekanato – Tauragėje gegužės 21 d.; Telšių ir Plungės dekanatų – Varniuose birželio 4 d.; Šilalės dekanato – Šilalėje birželio 11 d.; Skuodo dekanato – Skuode birželio 18 d.; Telšių vyskupijos – Švėkšnoje liepos 23–24 d.; Akmenės dekanato – Akmenėje rugpjūčio 6 d.; Mažeikių dekanato – Mažeikiuose rugpjūčio 20 d.; Klaipėdos dekanato – Klaipėdoje rugsėjo 4 d.

Susitikimai Telšių vyskupijos dekanatuose

Per visą advento laikotarpį Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ drauge su prel. dr. Juozu Šiuriu bei Telšių vyskupijos katechetikos centro vadovu kun. Rimantu Gudlinkiu lankėsi Telšių vyskupijos dekanatuose, kur susitiko su tikybos mokytojais ir atitinkamo dekanato kunigais. Susitikimų metu vyskupas dalijosi mintimis apie Jono Pauliaus II paskelbtus Eucharistijos metus, jų prasmę bei tikslą. Buvo pristatytas popiežiaus Jono Pauliaus II apaštališkasis laiškas *Mane Nobiscum Domine*, supažindinta su pagrindinėmis Eucharistijos šventimo gairėmis, kalbėta apie adoracijų bei procesijų rengimą, akcentuotas sekmadienio – Viešpaties dienos ir Bažnyčios dienos šventimas kaip pilnatviškas bendruomenę ugdantis išgyvenimas.

Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ paskelbė, kad Telšių vyskupijoje kiekviename dekanate bus rengiami Eucharistiniai kongresai, skirti popiežiaus Jono Pauliaus II paskelbtų Eucharistijos metų šventimui. O visos Telšių vyskupijos Eucharistinis kongresas vyks Švėkšnoje liepos mėnesį. Jo metu kartu bus paminėtos Švėkšnos bažnyčios konsekracijos 100-osios metinės.

Tikybos mokytojai ir parapijų kunigai pasakojo, kaip šventė Šv. Kazimiero metus parapijų bendruomenėse bei mokyklose, kartu svarstė, ką reikėtų

nuveikti Eucharistijos metais. Po susitikimų dekanatų bažnyčiose aukojamos šv. Mišiose Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ meldavosi už tikybos mokytojus, jaunimą bei visus tikinčiuosius.

Atsiteisimo pamaldos

Gruodžio 19 d. Telšių vyskupas J. Boruta SJ lankėsi Palangos Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčioje, kur vadovavo atsiteisimo už išniekintą Švč. Sakramentą pamaldoms, o po to aukėjo šv. Mišias. Per pamokslą ganytojas kalbėjo:

„Evangelija šiandien kalba apie Dievo Sūnaus atėjimą į žemę prieš 2000 metų. Prieš savo atėjimą Jis prisiėmė kančios ir aukos dalią: turėjo gimti gyvulių tvartelyje; gerai, kad kartu su savo Motina dar būdamas išciose nebuvo užmuštas akmenimis. Gerai, kad šv. Juozapas išdrįso būti kitoks negu to laiko žmonių dauguma ir su tikėjimu priimti Dievo Sūnaus atėjimą.

Šiandien brutalumas ir negailestingumas nė kiek ne mažesnis nei tada, kai gimė Dievo Sūnus. Šiandienos žmonių širdys ne mažiau negailestingos Dievo Sūnui, pasilikusiam tarp mūsų Švč. Sakramente. Betliejaus gyventojai išvarė Viešpatį gimti už miesto vartų. Šiandienos žmonės ne tik sarkastiškai tyčiojasi iš Viešpaties ir Jo pasiaukojimo, bet ir išniekina Jo šventuosius pavaldus. Ir mes, tikintieji, dažnai esame abejingi savo Viešpačiui. Kristus turi būti krikščionio gyvenimo centras, nes Jis yra krikščionybės centras. Viešpats kalbėjo: „Jau nebevadinu jūsų tarnais... Jus aš draugais vadinu“ (Jn 15, 15). Kaip dažnai užmirštame, kad esame gyvojo Dievo šventovė.

Jėzus norėjo praleisti Paskutinės vakarienės vakarą su savo mokiniais atiduodamas jiems save. Tuo metu jie ginčijosi, kas iš jų didžiausias, o Viešpats parodė jiems susinaikinimo pavyzdį. Kristus nori būti su mumis ir atiduoti mums save.

Pasigailėk mūsų, Viešpatie! Viešpatie, atleisk mums mūsų nuodėmes, atleisk tiems, kurie Tave šioje bažnyčioje niekino“.

Po šv. Mišių buvo surengta Švč. Sakramento adoracija.

Kunigų susitikimas

Gruodžio 23 d. per Telšių vyskupijos kunigų nuolatinio ugdymo susitikimą, vykusį Vysk. V. Borisevičiaus kunigų seminarijoje, konferenciją apie Eucharistiją vedė kun. doc. dr. Arvydas Ramonas. Apie Telšių vyskupijos einamuosius reikalus kalbėjo vysk. J. Boruta SJ. Po konferencijos buvo aukojamos šv. Mišios, jų metu Telšių vyskupas J. Boruta SJ suteikė kunigystės kandidato skyrimus Telšių vyskupo V. Borisevičiaus kunigų seminarijos I teologinio kurso klierikams: Mariui Dygliui, Donatui Grigaliui, Dainiui Petkui, Gediminui Raudoniui, Mindaugui Stoniui, Mariui Surpliui, Haroldui Šneideraičiui, Dariui Valančiui, Ernestui Želviui. Po šv. Mišių visi drauge šventė Kūčias Telšių vysk. V. Borisevičiaus kunigų seminarijos refektoriuje.

Parapijų lankymas Kūčių dieną

Gruodžio 24 d. Telšių vyskupas J. Boruta SJ aplankė Žemaičių Kalvarijos senelių namus. Pasveikinęs su šv. Kalėdomis ganytojas jų gyventojams įteikė po paveikslėlį „Marija prie šaltinio“. Vėliau ganytojas svečiavosi Mosėdžio parapijos vaikų namuose, čia pasikalbėjo su jaunimu, vaikams padovanojo saldumynų ir po paveikslėlį.

Tą pačią dieną Telšių vyskupas J. Boruta SJ buvo nuvykęs į Juodkrantę, Preilą ir Nidą. Juodkrantėje jis aukėjo šv. Mišias, po to su tikinčiais lauzė kalėdaitį ir linkėjo dvasingų ateinančių metų. Preilos gyventojus

nis darosi mūsų miestas“. Metų žmogumi, šalia kitų, išrinktas Panevėžio vysk. Jonas Kauneckas. Tardamas padėkos žodį ganytojas sakė, jog ne tokie jau dideli tie nuveikti jo darbai. Labiausiai ta proga jis dėkingas tiems geradariams, kurių dėka įmanoma šią padaryti.

● Gruodžio 23 d. J. Balčikonio gimnazijoje vyko susikaupimo vakaras moksleivių tėvams ir mokytojams. Giedojo moksleivių choras, griežė styginių kvartetas, visi pasidalijo Betliejaus taikos ugnimi, kuri sekmadienį pasiekė miesto ir rajono bažnyčias, mokyklų ir verslo bendruomenes.

-kad-

Kauno rotušėje pagerbti kauniečiai

Gruodžio 29 d. Rotušėje miesto meras Arvydas Garbaravičius simbolinėmis padėkomis – „gerumo plytomis“ apdovanojo 25 kauniečius, kurie pasižymėjo ypatingu kilnumu globdami ir šelpdami našlaičius bei stokojančiuosius ar kitu būdu plėtojo krikščionišką ir humanistinį solidarumą. Šiomet tarp 25 nominuotųjų „gerumo plytos“ įteiktos Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų (Vytauto Didžiojo) bažnyčios rektoriui kun. Kęstučiui Rugevičiui, Kristaus Prisikėlimo bažnyčios klebonui kun. Vytautui Grigaravičiui, Šv. Kazimiero seserų kongregacijai, Šv. Elzbietos seserų kongregacijos ses. Myrtai Stoekle, Kauno arkivyskupijos *Caritas* reikalų vedėjai Onai Virbašiūtei.

Iš viso per ketverius metus įteikta 101 „gerumo plyta“. Praėjusiais ir dar ankstesniais metais tokius apdovanojimus yra gavę arkiv. S. Tamkevičius, Švč. Jėzaus Širdies (Šančių) bažnyčios klebonas kun. V. Veprauskas, kardinolo V. Sladkevičiaus memorialinio muziejaus vedėja I. Petraitienė. Padėkos šventėje dalyvavę buvę „gerumo plytos“ nominantai ir šio apdovanojimo iniciatoriaus vicemeras E. Tamašauskas nutarė burtis į Gerumo klubą, kurio tikslas būtų tarp miesto gyventojų skatinti ir puoselėti krikščionišką solidarumą.

-nr-

Kalėdos Anykščiuose

Kiekvienais metais Kalėdos Anykščiuose miestelėnams prabyla vis nau-

jai. Šiomet Anykščių bažnyčios klebono Stanislovo Krumpiausko ir vikaro Simo Maksvyčio iniciatyva bažnyčioje buvo surengta misterija „Tylios nakties pasaka“. Joje dalyvavo daugiau kaip 100 anykštėnų atlikėjų, porą mėnesių negailėjusių laiko, jėgų ir entuziazmo repeticijoms, kad šventė būtų kuo gražesnė ir įspūdingesnė. Anykštėnams kalėdines giesmes giedojo jungtinis choras bei solistai, šoko istorinių šokių kolektyvas „Baltoji pavana“, tautinių šokių kolektyvas „Gojėlis“.

Beveik porai tūkstančių anykštėnų Kalėdos prasidėjo jau šventoriuje, kur po eglėmis glaudėsi gyva prakartėlė, suteikusi tiek džiaugsmo mažiesiems. O po neogotikos skliautais sklaidėsi stebuklinga pasaka apie Kalėdų laike išdygstantį rožių krūmą, apie varpelių prisauktus Kalėdų elnius, apie žiemos kelią į Betliejų.

Po koncerto anykštėnai šventoriuje prie bendro stalo šildėsi arbata ir laukė žadėto šventinio siurprizo. O jis išties buvo įspūdingas – ant bažnyčios stogo bokšto įsižiebė Kalėdų eglė, tamsa ir rūkas pasitraukė, nes iš dangaus pasipylė fejerverkų lietus.

-ksm-

Šeimų renginiai

Sutuoktinių šventė Palangoje

Gruodžio 19 d. Palangos parapijos namuose vykusioje šeimų dienoje dalyvavo 2004 metais susikūrusios šeimos iš Palangos, Vilniaus, Šilalės, Kretingos. Diena, kurios tema buvo šv. Pranciškaus Asyžiečio mintis: „Atiduok visus savo rūpesčius Viešpačiui, ir jis tavimi rūpinsis“, prasidėjo šv. Mišiomis Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų bažnyčioje. Mišias aukojo parapijos vikaras Mindaugas Šlaustas. Renginiu, kurį vedė Tiberiados bendruomenės broliai, siekta suburti jaunas šeimas. Tiberiados bendruomenės broliai priminė ypatingą Santuokos sakramento, meilės puoselėjimo šeimoje svarbą, mokė, kaip išsaugoti vidinę ramybę.

Šeima, anot brolių, yra Dievo malonės ženklas, mažoji parapija. Santuokos sakramentu vyras ir moteris gaus vieną kitą kaip dovaną, o Dievas įsipareigoja keliauti per gyvenimą kartu su jais. Broliai akcentavo, jog negalima lyginti šeimų tarpusavyje,

ganytojas pasveikino seniūnijos jaukioje salėje. Nidoje jis aplankė biblioteką, kuriai padovanojo religine tematika įvairių knygų. Pavakaryje vyskupas J. Boruta SJ aukojo šv. Mišias.

Vakare vyskupas J. Boruta SJ Klaipėdos šv. Juozapo Darbininko parapijoje pašventino prakartėlę. Tą patį vakarą ganytojas lankėsi Klaipėdos Mergelės Marijos Taikos Karalienės parapijoje, kur aukojo šv. Mišias. Per pamokslą jis kalbėjo apie Kalėdų švenčių džiaugsmą, kviesdamas susitaikinti, ne- neišioti pagiežos vienas kitam ir neprisiršti prie laikinųjų žemės dalykų.

Mėginta laužtis į bažnyčias

Anot Telšių vyskupijos kurijos, naktį iš gruodžio 24 į gruodžio 25 d. mėginta laužtis į Klaipėdos Marijos Taikos Karalienės bažnyčią. Kalėdų rytą bažnyčios tarnai, atėję atrakinti bažnyčią, pastebėjo, kad apgadintos bažnyčios šoninės durys, bet į vidų nepatekta. Spėjama, jog piktadariai darbavosi ryte. Rasti laužimosi įrankiai perduoti Klaipėdos pirmajam policijos komisariatui.

Antros Kalėdų dienos vakare, apie 23 val. 33 min., bandyta įsilaužti į Šilutės katalikų šv. Kryžiaus parapijos bažnyčią. Buvo išdaužtas zakristijos lango stiklas, tačiau plėšikams nepavyko išlaužti lango grotų. Jas belaužiant įsijungė apsaugos signalizacija. Išsigandę triukšmo, piktadariai pabėgo. Bažnyčiai padaryti nuostoliai nedideli, teliko suremontuoti lango rėmus ir įstiklinti langą. Tai ketvirtas per 2004 m. gruodžio mėnesį įsilaužimas į Telšių vyskupijos bažnyčias.

-tvig-

Mirė kun. jubil. Boleslovas Ražukas (1920–2005)

Sausio 2 d. mirė Seirijų parapijos altaristas kun. Boleslovas Ražukas. Kun. B. Ražukas gimė 1920 m. gruodžio 20 d. Nasūtų kaime, Kapčiamiesčio parapijoje. Baigęs Padumblių kaimo pradžios mokyklą, ketverius metus mokėsi Lazdijų „Žiburio“, o vėliau – Marijampolės Rygiškių Jono gimnazijoje. Ją baigęs, 1942 m. įstojo į Vilkaviškio kunigų seminariją. Po karo studijas tęsė Kauno tarpdiecezinėje kunigų seminarijoje.

1947 m. balandžio 27 d. Boleslovas Ražukas buvo išventintas kunigu ir paskirtas Leipalingio vikaru. Netrukus jam buvo pavesta administruoti ir Gerdašių parapiją. Nuo 1950 m. klebonavo Keturvalakiuose bei Santaikoje. 1953 m. paskirtas Igliaukos klebonu. Čia darbavosi keturiolika metų, kartkartėmis taip pat patarnaudamas Gudelių, Riečių bei Naujosios Ūtos parapijų tikintiesiems. 1967 m. paskirtas Kalvarijos, o po dvejų metų – Išlaužo klebonu. Dirbdamas pastarojoje parapijoje, kurį laiką patarnavo Garliavos ir Pakuonio parapijų tikintiesiems. 1975 m. pabaigoje paskirtas į Virbalį, o po metų perkeltas į Alvitą, tačiau paliktas šių abiejų parapijų klebonu. Jų tikinčiaisiais rūpinosi iki 1985 m. Tada buvo iškeltas į Šventežerį, kur klebonavo dešimtį metų. Nuo 1995 m. pabaigos iki mirties ėjo Seirijų altaristo pareigas.

Kun. jubil. Boleslovo Ražuko laidotuvės įvyko sausio 5 d. Seirijuose. Jose dalyvavo apie 40 kunigų. Šv. Mišių koncelebracijai vadovavo Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ kartu su vyskupais Rimantu Norvila ir Juozu Žemaičiu MIC. Arkivyskupas šiltu žodžiu prisiminė velionį iš tų laikų, kai šiam dirbant Virbalyje ir Alvite jis pats klebonavęs kaimyninėje Kybartų parapijoje. Pamokslą pasakė kun. Petras Dumbliuskas SDB, palyginęs kunigo tarnystę su arkangelų Mykolo, Gabrieliaus ir Rapolo misija: kovoti dėl Dievo reikalų, skelbti Gerąją Naujieną, gydyti sužeistas širdis ir lydėti tikinčiuosius išganymo keliu. Prie kapo Seirijų bažnyčios šventoriuje atsisveikinimo žodžius užbaigė Leipalingio klebonas kun. Jonas Alesius, kilęs iš Šventežerio parapijos, paskutinės velionio klebonavimo vietos.

-apn-

nes kiekvienos šeimos pašaukimas yra unikalus.

Buvo paliesta ir skyrybų tema. Akcentuota, kad šeimos kelias nelengvas, bet pašaukimas nuostabus ir už jį reikia kasdien kovoti. Tik tada ateina džiaugsmas ir surandama vidinė ramybė, kurią įgyti ir išlaikyti, pasak Tiberiados brolių, galima pripažįstant savo mažumą ir bendrytės su Dievu bei aplinkiniais būtinumą, skiriant laiko maldai, stengiantis siekti gyvenimo vieningumo ir skleidžiant ramybę aplinkiniams.

Apmastę Mato evangelijos žodžius „nesirūpinkite rytdiena, nes rytojus pats pasirūpins savimi“, renginio dalyviai galėjo vieni su kitais pasidalyti savo išvalgomis ir patirtimi, kaip jais konkrečiai rūpinasi Dievas

-kss, tv-

Kalėdinė „Sutuoktinių susitikimų“ šventė

Sausio 2 d. šv. Mišiomis Šv. Pranciškaus Ksavero bažnyčioje prasidėjo kasmetinis kalėdinis „Sutuoktinių susitikimų“ rekolekcijų dalyvių susitikimas. Jame dalyvavo apie 80 šių rekolekcijų dalyvių su vaikais. Per pamokslą kun. Mindaugas Martinaitis taip pat kalbėjo apie Dievo artumo išgyvenimą santuokoje. Šv. Mišias koncertavo kitas nuolatinis „Sutuoktinių susitikimų“ rekolekcijų vedėjas – kun. Stasys Kazėnas SJ.

Po šv. Mišių šventinis susitikimas tęsėsi Jėzuitų gimnazijos salėje. Buvo trumpai apžvelgti svarbesni metų įvykiai: per 2004 metus surengtos penkios rekolekcijos, iš jų vienos pagal pagilinajamą programą. Taip pat pasidžiaugta, kad 2004 m. rugpjūčio 15 d. Popiežiškoji pasauliečių taryba patvirtino „Sutuoktinių susitikimų“ rekolekcinį judėjimą kaip tarptautinę privačią popiežiškųjų teisių tikinčiųjų draugiją.

Pagal šventinių susitikimų tradiciją dalyvių grupės ar šeimos iš įvairių vietovių parengė vaidinimus ar muzikinius prisistatymus. Vaidinimus parodė dalyviai iš Vilniaus, Marijampolės, Kupiškio, Panevėžio, Kauno ir Kaišiadorių.

-kl-

Šeimų šventė Marijampolėje

Sausio 9 d. Marijampolėje vykusio šeimų šventė prasidėjo Šv. arkangelo Mykolo prokatedroje šv. Mišiomis, kurias aukėjo ir pamokslą pasakė Vilkaviškio vyskupas R. Norvila. Per pamokslą vyskupas kalbėjo apie šeimos institucijos svarbą. Jis gyrė šeimą ir gyvybę ginančių organizacijų darbą, ragino Lietuvos politikus ginti gyvybę ir šeimos vertybes. Jis siūlė imti pavyzdį iš katalikiškosios Maltos politikų, Europos Sąjungoje nuosekliai besilaikančių krikščioniškojo požiūrio į žmogaus gyvybę. Per šv. Mišias buvo palaiminta sutuoktinių pora, švenčianti auksinį santuokos jubiliejų.

Po pamaldų šventė tęsėsi Dramos teatre. Vaikams ir jaunuoliams buvo numatyta atskira programa. Dramos teatro salėje su „Sutuoktinių susitikimų“ rekolekcijomis supažindino kun. Arūnas Poniškaitis, taip pat tų rekolekcijų vedėjai Dalia ir Kastantas Lukėnai. Kun. A. Poniškaitis kalbėjo apie kunigystės ir šeimos pašaukimo bendrumą. Pasak jo, iš sutuoktinių ištikimybės mokomasi ištikimybės Dievui. Kunigai, vienuoliai liudija Dievo reikalingumą žmonių gyvenime.

„Gyvųjų akmenų“ bendruomenės nariai Antanas Šalaševičius ir Artūras Lukaševičius apžvelgė tris šeimos gyvenimo aspektus: bendravimą, intymius santykius ir maldą. A. Lukaševičius, pasitelkdamas popiežiaus Jono Pauliaus II išplėtotos „kūno teologijos“ išvalgas, kalbėjo apie lytiškumo prasmę.

Po daugiau kaip valandą trukusių teminių pristatymų visi šventės dalyviai žiūrėjo Marijampolės municipalinio dramos teatro spektaklį „Lopšinė vienuolyne“. Pertraukų metu šventės dalyviai čia pat teatre galėjo pasivaišinti sumuštiniais ir kava.

-kl, jk-

Keliais žodžiais

Josvainiai. Gruodžio 10 d. Josvainių vidurinėje mokykloje lankėsi seserų elzbietiečių ir brolių kapucinų evangelizacinė grupė. Svečiai surengė adventinę popietę visiems pradinėm kla-

sių mokiniams. Popietės metu mokė giesmelių su judesiais, rodė pantomimos spektaklius. Svečiai taip pat kalbėjo apie krikščionių savo tikėjimo liudijimą susirinkusiems vyresniųjų klasių mokiniams. Vėliau evangelizacinės grupės ir mokinių tarybos nariai bendravo prie arbatos. Vienuoliai pasakojo, kaip švenčia Kūčias, Kalėdas savo bendruomenėse.

-dr-

Žalioji (Vilkaviškio vyskupija). Klausučių kaimo neveikiančios 19 amžiaus kapinaitės rajono savivaldybės ir Klausučių seniūnės iniciatyva paženklintos akmeniu su atitinkamu įrašu. Paminklą gruodžio 20 d. pašventino Virbalio ir Žaliosios parapijų klebonas Vitas Eidukaitis. Prieš tai Žaliosios bažnyčioje klebonas ir advento rekolekcijose talkinantis Alytaus Angelų Sargų parapijos kun. Arūnas Simanavičius aukėjo šv. Mišias už gyvus ir mirusius Klausučių kaimo gyventojus.

-bn-

Mažeikiai. Gruodžio 22 d. vakare Švč. Jėzaus Širdies bažnyčioje aidėjo Kalėdų laukimo ir džiaugsmo muzika. Gausiai susirinkusiems tikintiesiems koncertavo Mažeikių vaikų muzikos mokyklos kolektyvai. Visus sužavėjo mažųjų dainininkų giedamos kalėdinės giesmės. Koncertą užbaigė muzikos mokyklos pučiamųjų orkestro atlikta „Tyli naktis“. Parapijos klebonas kun. R. Marozas dėkojo muzikos mokyklos vadovui, atlikėjams ir linkėjo, kad artėjančios Kalėdos dovanotų džiaugsmą, taiką ir ramybę.

-kss-

Kazlų Rūda. Gruodžio 26 d., antrąją Kalėdų dieną, Švč. Jėzaus Širdies bažnyčioje buvo aukojamos trejos šv. Mišios. Rytines šv. Mišias aukėjo klebonas kun. Tadas Vallianas. Giedojo Kazlų Rūdos savivaldybės kultūros centro mišrus choras „Viltis“, vadovaujamas L. S. Vitukynienės. Po Mišių klebonas kvietė parapijiečius pasimelsti prie prakartėlės ir pasiklausyti nuotaikingai ir profesionaliai atliekamų kalėdinių giesmių.

-vf-

BAŽNYČIOS STATYTOJAI

3 eilinis sekmadienis (A)

Iz 8, 23–9, 3; 1 Kor 1, 10–13. 17; Mt 4, 12–23

Šiandien prisimename pirmuosius Jėzaus apaštališkosios veiklos žingsnius. Jis renkasi savo Bažnyčios statybai talkininkus: Simoną, Andriejų, Jokūbą, Joną – iš viso dvylika. Jiems pirmiesiems jis atvers Dievo karalystės slėpinius, juos pirmuosius įgalios mokyti „visų tautų žmones ir juos krikštyti vardan Tėvo, ir Sūnaus, ir Šventosios Dvasios“. Naujajame Katalikų Bažnyčios katekizme apie apaštalų pašaukimą rašoma: „Kristus, paskyręs Dvylika, juos įteisino kaip kolegiją, tai yra pastovią tarnybą, kuriai vadovauti paskyrė iš jų pačių būrio išrinktą Petrą. Viešpaties valia šventasis Petras ir kiti apaštalai sudarė vieną apaštalų kolegiją“ (KBK 880).

Laikui bėgant, šis apaštalų būrelis didės, pasklis – po visą pasaulį, susikurs Bažnyčios hierarchija, kurios priekyje stovės Petro įpėdinis – popiežius. Jis, kaip teisėtas Kristaus vietininkas ir visos Bažnyčios ganytojas, turės Bažnyčioje visišką, aukščiausią ir visuotinę valdžią (plg. KBK 882). Naujojo Testamento knygos kalbama ir apie kunigus bei diakonus, kurie yra vyskupų padėjėjai. Šie kunigystės laipsniai išlieka iki šiol. Ypač svarbus kunigo vaidmuo. Jis gali teikti visus sakramentus, išskyrus kunigystės šventimus.

Žodis Bažnyčia mums siejasi su Bažnyčios vadovais. Kalbant apie Bažnyčios nutarimus, Bažnyčios sprendimus, Bažnyčios misiją, mūsų vaizduotėje iškyla Bažnyčios hierarchija. Bet pati Bažnyčia atmeta mintį, jog ją sudaro tik jos vadovai. Vatikano II Susirinkimas atkreipė mūsų dėmesį, kad kiekvienas pakrikštytasis yra ne tiktai avėlė, bet ir ganytojas. Kiekvienas krikščionis yra šaukiamas dalyvauti Bažnyčios statyboje. Štai ką apie tai sako vienas svarbiausių Vatikano II Susirinkimo dokumentų: „Kristus, didysis pranašas, ir savo gyvenimo liudijimu, ir žodžio galia paskelbęs Tėvo karalystę, savo pranašavimo uždavinį vykdo toliau <...> tam panaudodamas ne vien hierarchiją, kuri moko jo vardu ir galia, bet ir pasauliečius, kuriuos paskiria liudytojais ir apdovanoja tikėjimo nuovoka bei žodžio malone“ (plg. *Apd* 2,17–18; *Apr* 19, 10). Taigi ne vien hierarchija – vyskupai ir kunigai, bet ir pasauliečiai vykdo pasaulio evangelizaciją. Jie įvairiais būdais prisideda prie Bažnyčios palaikymo. „Pasauliečiai ypač pašaukti skleisti Bažnyčią ir jos veiklą tokiomis sąlygomis, kur ji tik jų padedama gali tapti žemės druska“ (LG 33). Šis sakinytis reikšmingas tuo, kad nurodo pasauliečių veiklos lauką. Jų apaštališkojo darbo dirva yra pirmiausia šeima. Toliau – jų darbovietė, kultūrinio veikimo sritys, dalyvavimas visuomeniniame gyvenime. Be to, pasauliečiai būti kviečiami Bažnyčios hierarchijos „atlikti kai kurias bažnytines pareigas“ (LG 33). Tad visi pasauliečiai turi garbingą pareigą dirbti, idant dieviškasis išganyimo planas vis labiau pasiektų visus visų laikų ir visos žemės žmones. Todėl jiems visur turi būti atviras kelias pagal išgales ir laiko reikalavimus patiems veikliai prisidėti prie Bažnyčios išganytojo darbo. Krikšto dėka visi esame Dievo tauta. Apaštalas Petras savo Pirmajame laiške kreipiasi į visus pakrikštytuosius: „Jūs esate išrinktoji giminė, karališkoji kunigystė, šventoji tauta, įsigytoji liaudis, pašaukta išgarsinti šlovingus darbus to, kuris pašaukė jus iš tamsybių į savo nuostabią šviesą“ (1 Pt 2, 9). Taigi visi esame įpareigoti garsinti Dievo darbus. Gavę iš Dievo tikėjimo dovaną, turime ją dalytis su kitais.

Iš pasauliečių Bažnyčia nereikalauja pamokslų, nereikalauja vadovauti pamaldoms, bet laukia kitokios veiklos. Pasauliečiai, būdami pasaulyje, atlikdami įvairius darbus gali pasiekti tas vietas, kurių nepasieks joks vyskupas ar kunigas. Jų kilnus gyvenimo pavyzdys yra gražiausias pamokslas, kurį jie gali pasakyti.

Kunigas Spirago savo surinktų gyvenimo pavyzdžių knygoje aprašo tokį įvykį. Vienoje Prahos ligoninėje gydėsi žymus generolas. Jį slaugė viena vienuolė seselė. Nors ir nežinodama savo ligonio aukšto rango, ji taip rūpestingai jį prižiūrėjo ir globojo, tarsi jis būtų jos tėvas. Kartą ligonis, truputį geriau pasijutęs, paklausė seselės, kuo jis galėtų atsilyginti už jos gerumą. Seselė truputį pagalvojusi nedrąsiai pratarė: „Man būtų pats geriausias atlyginimas, jei tamsta sutiktumei pakviesti kunigą“. Generolas nustebo, bet truputį patylėjęs sutiko. Kitą dieną atvyko kunigas, ir senas daugelio kovų veteranas nuoširdžiai atliko išpažintį, priėmė Ligonių patepimą. Išvykus kunigui, ligonis jautėsi pavargęs, bet veidas švietė kilnia rimitimi. Deja, seno generolo sveikata vis silpo. Liga jau buvo įveikusi kovų išvargintą kario kūną, ir jo gyvybė iš lėto geso. Paskutiniai jo žodžiai gerajai seselei buvo: „Dėkoju tau, mano angele, tu grąžinai man Dievą“.

Šiais Eucharistijos metais Lietuvos vyskupai labai įsakmiai visus tikinčiuosius kviečia savo krikščionišką uolumą išreikšti didesne pagarba ir meile Švenčiausiajam Eucharistijos sakramentui. Daugelyje bažnyčių vyks Švenčiausiojo Sakramento adoracijos. Paklauskim savo ganytojų raginimo dažniau pabūti bažnyčiose. Vyskupai labai įsakmiai primena mums sekmadienio rimitį: „Įpareigojame visus rūpintis sekmadienio šventimu, ypač dėti pastangas pasiekti ir pakviesti tuos mūsų tikėjimo brolius ir seseris, kurie retai ar net labai retai dalyvauja sekmadienio Mišiose“ (Ganytojiškas laiškas pradedant švęsti Eucharistijos metus). Uoliau dalyvaudami sekmadienio Eucharistinėje aukoje netikėtai patys bręsimė ir kitiems būsime šviesos žiburiai.

GAUSUS ATLYGIS

4 eilinis sekmadienis (A)

Sof 2, 3; 3, 12–13; 1 Kor 1, 26–31; Mt 5, 1–12

Šiandien girdimi palaiminimai atskleidžia mūsų žmogiškosios kelionės tikslą. Paskutinė girdėtos Evangelijos eilutė baigiasi žodžiais: „Jūsų laukia gausus atlygis danguje“. Ar ne per mažai mąstome apie šį gausų atlygį? Pomirtinis gyvenimas – tai pati universaliausia visų religijų tiesa. Viso pasaulio religijos pripažįsta pomirtinį gyvenimą. Juo labiau apreišktoji religija skelbia ne tiktai pomirtinį gyvenimą, bet taip pat Dievą, „kuris trokšta, kad visi žmonės būtų išganyti ir pasiektų tiesos pažinimą“ (plg. *1 Tim 2, 4*). Tad šiandien prisiminkime „gausų atlygį danguje“, apie kurį kalba Kristaus palaiminimai. Bet kas galėtų ką nors tikro pasakyti apie tą atlygį? Tai neįmanoma. Net šv. Paulius prisipažįsta, kad yra bejėgis ką nors pasakyti apie tai, ką „Dievas paruošė ji mylintiems“ (*1 Kor 2, 9*). Žodžiai „žemė“, „dangus“, „skaistykla“, „pragaras“ reiškia ne kokias erdvines sąvokas, bet skirtingą žmogaus pasirengimo ir atbaigtumo laipsnį. Tai ne vietos, bet būsenos.

Kunigas Spirago savo pavyzdžių knygoje pasakoja apie turtingą žmogų, kuris, išklausęs pamokslą apie dangų, po pamaldų kreipėsi į pamokslininką: „Kunige, tu nepasakei vieno dalyko – aš norėčiau žinoti, kur yra dangus“. Tuomet kunigas, truputį patylėjęs, atsakė: „Netoli tavo namų gyvena neturtinga našlė su dviem mažais vaikais. Aplankyk ją, sužinok, ko ji labiausiai stokoja, ir jai parūpink. Paskui atsiversk Mato evangelijos 25 skyrių apie paskutinį teismą. Įvykdęs šį gerą darbą, tu sužinosi, kur yra dangus“. Kiekvienas žmogus, padaręs gerą darbą, suteikęs artimui džiaugsmo, nesunkiai supras šį pasakojimą.

Šventasis Raštas apie dangaus laimę kalba žemiškais vaizdais. Dažnai galutinė žmogaus laimė mėginama paivaizduoti puotos įvaizdžiu. Pranašas Izaijas skelbia: „Kareivijų Viešpats surengs šiame kalne visoms tautoms puotą su skaniausiais valgiais“ (*Iz 25, 6*). Prisiminkime dešimtį mergaičių, kurios pakviestos dalyvauti vestuvių puotoje. Penkios paikšios nepasirūpino, kad jų žibintuose būtų pakankamai alyvos, ir į puotos salę nepateko. Koks skausmas ir nusivylimas! O kokios laimingos protingosios mergaitės, kurios dabar sėdi prie vestuvių puotos stalo! Dalyvavimas puotoje žmogų tarsi pakylėja virš jo grynai biologinių instinktų. Puotoje vyrauja pasitikėjimas, palankumas vienas kitam, jaučiamas šeimininko dosnumas. Prie puotos stalo būna džiaugsminga nuotaika.

Per Mišias kunigo kvietimas į Avinėlio puotą yra išankstinis raginimas rengtis tai valandai, kai iš tiesų busi pakviestas į Dievo namus. Apreiškimo knygoje skaitome paslaptinius žodžius: „Aleliuja! Užviešpatavo mūsų Viešpats Dievas, Visagalis. Džiūgaukime ir linksminimės, ir duokime jam garbę! Nes prisiartino Avinėlio vestuvės ir jo nuotaka pasirengusi“ (*Apr 19,6–7*).

Kitas biblinis amžinosios laimės įvaizdis yra miestas. Tai vieta, kur žmogui garantuojama tvarka ir buities gerovė. Mieste žmogus išeina iš savo vienišumo, susiduria su džiaugsmo teikiančia įvairove. Miestas patrauklus tuo, kad įkūnija seniausią saugumo ir bendruomeniškumo idėją. Tiesa, ir mieste matome skurdžių, invalidų ir kitokių nelaimingų žmonių, bet ir jie prisirišę prie savo miesto. Laiško žydams autorius žemiškojo miesto įvaizdžiu kreipia mūsų dėmesį į būsimąjį miestą: „Čia mes neturime išliekančio miesto, bet ieškome būsimąjo“ (*Žyd 13, 14*).

Tą būsimąjį miestą su meile perteikia Apreiškimo knyga: „Ir išvydau šventąjį miestą – naująją Jeruzalę, nužengiančią iš dangaus nuo Dievo; ji buvo išsipuošusi kaip nuotaka savo sužadėtinui. Ir išgirdau galingą balsą, skambantį nuo sosto: „Štai Dievo padangtė tarp žmonių. Jis apsigyvens pas juos, ir jie bus jo tauta, o pats Dievas bus su jais. Jis nušluostys kiekvieną ašarą nuo jų akių; ir nebebus mirties, nebebus liūdesio, nei aimanos, nes kas buvo pirmiau, tas praėjo“ (*Apr 21, 2–4*).

Didysis ir neišsemiamas dangaus šventųjų laimės šaltinis – pats Dievas. Pasak evangelisto Jono: „Būsime panašūs į jį, nes matysime jį tokį, koks jis yra“ (*1 Jn 3, 2*). Dievuje mums atsiskleis Švenčiausiosios Trejybės slėpinys, jame pažinsime jo kūrybos bei pasaulio išganyto slėpinį. Aišku, kad ribotas žmogus savo ribotu intelektu nepajėgtų aprėpti amžinojo, beribio visagalio Dievo, bet, kaip moko didieji teologai, Dievas suteiks žmogui ypatingos šviesos, kad galėtų jį regėti „akis į akį“ (plg. *1 Kor 13, 12*), ir dvasios imlumo, kad suprastų jo meilės didybę.

Teologija moko, kad šalia Dievo regėjimo bus daug kitų laimės šaltinių. Tai visai nauji, be jokios savimeilės santykiai su Jėzumi kaip žmogumi, bendravimas su jo Motina, su šventaisiais, nauji susitikimai su tais, kurie buvo artimi žemiškoje kelionėje – su tėvais, draugais, geradariais. Teologai moko, kad Dangus yra atbaigto pasaulio būseną. Tai visos Dievo kūrybos vainikas. Statybos terminais sakant, dabartinė pasaulio padėtis yra vargingos statybos būseną. Tik

kai visa pabaigta, atlikti apdailos darbai, sutvarkyta aplinka – tik tada galima gėrėtis statinio grožiu. Tuomet išdalijami raktai tiems, kurie gyvens rūmuose. Kalbant apie dangų, negalima užmiršti vieno svarbaus žodžio. Tai „amžinybė“. Į klausimą, kiek laiko tęsis dangaus laimė, atsakome: amžinai! Kiek laiko Dievo namų gyventojai neturės kentėjimų, pagundų, sąžinės priekaištų? Amžinai! Kiek laiko būsimе savo laimės buveinėje? Amžinai!

ŽEMĖS DRUSKA

5 eilinis sekmadienis (A)

Iz 58, 7–8; 1 Kor 2, 1–5; Mt 5, 13–16

Vienas dažniausiai mūsų vartojamų žodžių yra duona. Bet ne ką rečiau minime ir druską, kuri dėl savo savybių turi ne tikrai ūkinę vertę, bet ir simbolinę prasmę. Dažnai sakome: svečius pasitiko su duona ir druska. Druska vertinga dėl savo dviejų savybių: ji pakeičia maisto skonį ir neleidžia maistui gesti.

Pažvelkime į istoriją, pažvelkime į tas dideles permainas, kurias krikščionybė atnešė į žmonijos gyvenimą. Jau pirmieji krikščionybės žingsniai smarkiai keitė visuomenės gyvenimą. Panaikinama vergija, iškeliamas moters vaidmuo visuomenės gyvenime, perkainuojamos moralinės vertybės. Iš tiesų, negalima nematyti tų pasikeitimų, kuriuos krikščionys atnešė pasaulio kultūrai ir civilizacijai.

Antroji svarbi druskos savybė – ji saugo nuo gedimo. Kaip išsilaikytų maisto atsargos, jeigu nebūtų druskos? Per senovines Krikšto apeigas krikštijamajam į burną būdavo įdedama truputis druskos. Toji simbolinė apeiga turėjo priminti, kad žmogaus laukia ne vien malonumai – jam teks patirti ir prakaito sūrums. Kristus savo apaštalus pavadino žemės druska. Tai reiškia, kad jie nebus saldūs. Kartais jų žodžiai degins sąžines, kaip druska užbarstyta ant atviros žaizdos. Ak, kaip nemėgsta pasaulis tos druskos! Ar ne todėl pasaulis nenori pripažinti Bažnyčios, kad ji, užuot dalijusi saldumynus, neretai pažeria druskos?

Mūsų laikais Bažnyčia ypač susirūpinusi šeima, gyvybe. Tačiau doroviškai atsipalaidavusi visuomenė nenori girdėti žodžių apie atsakomybę, šeimos ištikimybę, gyvybės šventumą. Girdi, kaip galima kištis į žmogaus privatų gyvenimą, kaip galima nurodinėti subrendusiam, išlavintam žmogui?! Ir vis dėlto, jeigu Bažnyčia nesilaikytų Kristaus nurodymų, pataikautų pasaulio įnoriams, ji prasilentų su Kristaus Evangelijos dvasia ir raide. Ar neprivalo ir mūsų dienomis vyskupai, kunigai, tėvai ir mokytojai būti žemės druska, kuri pristabdytų žmonių moralinį gedimą?

Ne mažiau svarbūs Kristaus žodžiai apie šviesą: „Jūs pasaulio šviesa. Neįmanoma nuslėpti miesto, kuris pastatytas ant kalno <...>. Tešviečia jūsų šviesa žmonių akivaizdoje, kad jie matytų jūsų darbus ir šlovintų jūsų Tėvą danguje“. Mūsų šviesos šaltinis yra pats Kristus. Neseniai dalyvavome Viešpaties Aukojimo šventėje. Evangelijos skaitinys mus perkėlė į Jeruzalės šventyklą, kur senelis Simeonas, laikydamas rankose užgimusį pasaulio Gelbėtoją, džiaugėsi ir kalbėjo: „Dabar gali, Valdove, kaip buvai žadėjęs, leisti savo tarnui ramiai iškeliauti, nes mano akys išvydo tavo išgelbėjimą <...> šviesą pagonims apšviesti ir tavosios Izraelio tautos garbę“. Pats Jėzus apie save sako: „Aš atėjau į pasaulį kaip šviesa, kad visi, kurie mane tiki, neliktų patamsyje“ (Jn 12, 46).

Didįjį šeštadienį, dalyvaudami pamaldose, mes savo atsineštas žvakeles prisidegame nuo Velykinės žvakės – Paschalo. Tai viena gražiausių Didžiosios savaitės apeigų, simbolizuojanti iš Kristaus gaunamą malonės šviesą.

Vienas misionierius pasakojo apie Afrikos vaikus, kurie negalėjo atsistebėti šviečiančia elektros lempute. Vaikai mėgino ją užpūsti, bet tai jiems nepavyko. Tuomet misionierius priėjo prie sienos ir paspaudė jungiklį. Šviesa pranyko, o vaikai stebėjosi tokiu stebuklu. Tai buvo proga misionieriui papasakoti apie nuostabią Dievo malonės šviesą, kurią gauname iš šviesos šaltinio – Kristaus. Toji šviesa mūsų sieloje išnyksta, kai prarandame su juo ryšį. Mums atsitinka panašiai kaip tai lemputei, kai ji atjungama nuo elektros šaltinio. Šią tiesą gerai suprato sovietmečio veikėjai. Jų pasitelkti antireliginiai argumentai buvo labai primityvūs. Bet sovietų ideologai gerai suprato, kad tikinčiuosius visomis priemonėmis reikia stengtis atitraukti nuo Bažnyčios, nuo sakramentų praktikos, nuo Eucharistinės aukos. Šiuo požiūriu jie neapsiriko. Jų veikla pasirodė vaisinga. Ir šiandien Bažnyčia jaučia, kiek daug mūsų šalyje užgesusių žiburių. Ji tai mato ir kviečia tikinčiuosius artintis prie šviesos šaltinio. Jau ne kartą girdėjome mūsų

vyskupų kvietimą glaudžiau bendrauti su Kristumi Eucharistinėje aukoje. Ypač įsidėmėkime šiuos vyskupų žodžius: „Visiems primename išskirtinai svarbią pareigą švęsti sekmadienį. <...> Įpareigojame visus rūpintis sekmadienio šventimu, ypač dėti pastangas pasiekti ir pakviesti tuos mūsų tikėjimo brolius ir seseris, kurie retai arba net labai retai dalyvauja sekmadienio Mišiose“. (Ganytojų laiškas pradėdant švęsti Eucharistijos metus).

Mintimis grįžkime prie paskutinių šios Evangelijos žodžių: „Tešviečia jūsų šviesa žmonių akivaizdoje, kad jie matytų gerus jūsų darbus“. Tai paties Kristaus nurodymas, kokia turi būti mūsų šviesa. Tai mūsų geri darbai, tai mūsų krikščioniškas gyvenimas. Kaip Kristus perėjo pasaulį gera darydamas, toks turi būti ir mūsų gyvenimas. Palikęs pasaulį, savo misiją tęsti jis paliko žmonėms. Kristus neturi kitų rankų – tik mūsų rankas, neturi kitų kojų – tik mūsų kojas, neturi kitų lūpų – tik mūsų lūpas.

Savo Kalno pamokslą Kristus sakė ne vien apaštalams, bet susirinkusiai gausiai miniai. Bažnyčia, skaičiuodama Kristaus Kalno pamokslą žodžius, nori priminti visų mūsų misiją – ir žemės druska būti, ir šviesti pasauliui. Nors daug tamsos matome pasaulyje, pasitikėkime įkvėptais evangelisto žodžiais: „Šviesa spindi tamsoje ir tamsa jos neužgožė“. Neleisk, Viešpatie, mums būti užgesusiais žiburiais.

Parengė V. S.

Arkiv. S. Tamkevičiaus pamokslas Kristaus Prisikėlimo bažnyčios dedikacijos proga

Evangelijoje pasakojama apie Erodo bandymą nužudyti Betliejaus Kūdikį. Angelui paliepus, „Juozapas pasiėmė kūdikį ir motiną Mariją ir pasitraukė į Egiptą“, o po karaliaus Erodo mirties vėl sugrįžo į Izraelio kraštą. Švęsdami Šventosios Šeimos šventę, drauge su Juozapu, Marija ir Jėzumi dalijamės jų išgyventais pavojais, tremties vargais ir džiaugsmingo sugrįžimo nuotaika. Mums, tikintiesiems, ypač artimas jų sugrįžimo džiaugsmas, nes ir mes šiandien susirinkome švęsti Kristaus sugrįžimą į tikruosius savo namus, į kuriuos XX amžiaus erodai buvo užtvėrę kelią. Išties mūsų džiaugsmas yra labai didelis. Juk praėjo net 70 metų, kol sulaukėme dienos, kai bus pašventinta Kristaus Prisikėlimo bažnyčia – lietuvių tautos prisikėlimo simbolis ir paminklas.

Lietuvos vaikai – dvasininkai ir pasauliečiai – dėkodami Dievui už atgautą laisvę ir nepriklausomybę ir išreiškdami savo dėkingumą dangui nutarė pastatyti Prisikėlimo šventovę. Jie pasielgė panašiai kaip iš Egipto nelaisvės sugrįžusi Izraelio tauta, pastačiusi šventyklą Jeruzalėje ir jos šventų švenčiausioje vietoje padėjusi Sandoros skrynią su Dievo įsakymų plokštėmis. Prieš septyniasdešimt metų, kai visuotinė Bažnyčia šventė Šventuosius metus, o Laikinojoje sostinėje Kaune vyko Pirmasis tautinis Eucharistijos kongresas, arkiv. Juozas Skvireckas pašventino Prisikėlimo šventovės kartinį akmenį. Lietuvos žmonių aukomis remiama iškilo grakšti šventovė, tarsi paukštė pasiruošusi laisvės skrydžiui. Nors Dievo Apvaizda leido Prisikėlimo šventovei pereiti ilgą kryžiaus kelią, bet taip pat lėmė, kad ji būtų konsekruojama švenčiant Eucharistijos metus. Ar tai ne dangaus nuoroda, ant ko reikia statyti mūsų tautos prisikėlimą?

Anuomet Lietuvos žmonės statė ne tik laisvės ir Nepriklausomybės paminklą – mūrinę bažnyčią, bet ir gyvąją. Jaunimas mokėsi atsakingai kurti laisvę, buvo branginama moralė ir tvirta šeima. Žmonės gerbė tautos dvasines jėgas ugdydusią ir palaikiusią Bažnyčią ir didžiavosi naujam gyvenimui bundančia Tėvyne. Jie suprato, kad reikia ne tik laisvės, bet ir pasiaukojamo tarnavimo, ne tik turtų, bet ir tvirtų moralinių pagrindų. Anuomet jie suprato ir darė tai, ką šiandien dažnai užmirštame. Dėl to mūsų Tėvyne tiek daug sumaišties ir nusivylimo laisve ir gyvenimu.

Į Prisikėlimo šventovės pamatus 1934 metais buvo įmūrytas akmuo iš Alyvų kalno – tos vietos, kur Jėzus meldėsi, kentėjo ir net krauju prakaitavo. Projekto įgyvendintojai anuomet vargu ar numatė, kad Lietuva, statanti tautos prisikėlimo paminklą, taip pat eis kruvinu kančios keliu. 1940 m. laisvą Lietuvos dangų apgaubė grėsmingi okupacijos debesys, atnešę Bažnyčiai, Tėvynei bei geriausiems jos vaikams be galo sunkių išmėginimų. Prisikėlimo šventovė buvo daugybės negandų liudininkė. Išniekintoje bažnyčioje vietoje padėkos Dievui už laisvę ir nepriklausomybę dūzgė staklės, buvo vykdomi penkmečio planai, turėję tarnauti vadinamojo šviesaus komunizmo rytojaus kūrimui. Nuo aukštai iškilusio bokšto buvo nuplėštas kryžius ir jo vietoje iškabintas kompartiją šlovinantis lozungas „Slava KPSS“ – šlovė Sovietų Sąjungos komunistų partijai. Tuo metu į Sibirą riedėjo tremtinių vagonai, nelygioje kovoje žuvo tūkstančiai Lietuvos partizanų ir atrodė, jog amžiams yra palaidotos visos mūsų viltys.

Tačiau Dievo Apvaizda prieš 15 metų leido Lietuvai vėl prisikelti, ir tikime, jog nuodėmę ir mirtį nugalėjęs Kristus visiems laikams sugrįžo į savo

namus. Šios šventovės garbingiausioje vietoje, Švč. Sakramento koplyčioje, bus saugoma ne Sandoros skrynia su Dekalogo plokštėmis, bet Eucharistija. Po eucharistiniais duonos ir vyno pavidalais šioje šventovėje gyvens gyvasis Kristus, kviesdamas visus prisikelti tikram gyvenimui. Jis skelbs: „Aš esu prisikėlimas ir gyvenimas. Kas tiki mane, – nors ir numirtų, bus gyvas“ (Jn 11, 25).

Manęs dažnai klausdavo, ką reikš Kaunui Prisikėlimo bažnyčia? Visuomet patikslindavau: ne Kaunui, bet Lietuvai. Iš tikrųjų kuo Lietuvai bus svarbi ši Prisikėlimo šventovė? Ji bus pats reikšmingiausias ženklas – simbolis, kuris kalbės apie Lietuvos prisikėlimą laisvam gyvenimui po dviejų ilgų okupacijų, bandžusių užgniaužti lietuvių kalbą, sunaikinusių šimtus tūkstančių geriausių jos vaikų, bet nepajėgusių palaužti lietuvio dvasios. Prisikėlimo bažnyčia primins, kad laisvei pabudęs lietuvis gyvenimą statė ne ant iliuzijų smėlio, bet ant uolos – Jėzaus Kristaus. Ji kvies visus Lietuvos žmones, ypač jaunimą ne vergauti mirties kultūrai, bet mylėti Tėvynę ir branginti krikščioniškąsias savo šaknis. Ji ragins rūpintis tvirtomis šeimomis, nes jos yra didžiausias kiekvienos tautos turtas. Prisikėlimo šventovė belsis į kiekvieno lietuvio sąžinę, ragindama saugoti savo tėvų tikėjimą, nes be jo sunku išsaugoti kelią, vedantį į asmeninį ir tautos prisikėlimą.

Pats svarbiausias klausimas, kurį šiandien noriu užduoti sau ir kiekvienam iš jūsų: ką ši Prisikėlimo šventovė reikš kiekvienam iš mūsų asmeniškai? Ar ji bus tik gražus tautos laisvės paminklas, simbolis, primenantis sunkių praradimų ir viltingų prisikėlimų istoriją, ar kažkuo daugiau, kas belsis į mūsų širdis ir protus ir neduos ramybės, jei užmiršime prisikelti su bundančia tauta? Ar ji kvies nesidairyti į vakarykščią dieną ir nevilkti elgetos krepšio, prikrauto pykčio, pagiežos, kritikos ir nevilties? Ar prisikėlimo šventovė skambės kaip laisvės varpas mūsų širdyse, nuolat budindamas keltis, net jei šimtą kartų parpultume ar pavargtume žengti pirmyn?

Prisikėlimo šventovės konsekracija liudija, kad Lietuva keliasi, bet jos prisikėlimas yra labai sunkus. Daug kas šiandien dar nenori suprasti, kad tikram tautos prisikėlimui reikalinga atgaila – dvasinis žmonių pabudimas, reikalaujantis pripažinti padarytas klaidas ir besąlygiškai gražinti pažeistą teisingumą. Kad šito dar nėra, liudija uoliausiems Nepriklausomos Lietuvos kūrėjams – ateitininkams iki šiolei negražinti jų namai – Ateitininkų rūmai, kurie 1940 m. buvo atiduoti sovietinės kariuomenės reikmėms. Ateitininkai dar nesijaučia gyveną prisikėlusioje Lietuvoje.

Tautos šventovė, nors ir labai graži, bet dar neužbaigta, kaip nepasibaigęs ir mūsų ėjimas į laisvę. Dar daug kas turės pasikeisti Lietuvoje. Taip pat bus gražinama šventovės išorė ir vidus, tvarkoma aplinka, požemyje

bus įrengtas panteonas ir tautos prisikėlimo memorialas. Viliamės, kad Lietuvos tūkstantmečio jubiliejui šie darbai bus užbaigti. Tačiau tai, kas svarbiausia, jau turime: nuo šiandien čia kasdien bus skelbiamas Dievo žodis, švenčiama Eucharistija ir ieškoma Dievo gailingumo sau patiems ir daug netekusių patyrusiai mūsų Tėvynei.

Dėkoju visiems, kurie rūpinosi, projektavo, materialiai rėmė ir atstatė Kristaus Prisikėlimo šventovę. Dėkoju ir tiems, kurie ne tiek padėjo, kiek peikė ir kritikavo. Galbūt jie bent meldėsi, nes per visą statybą neįvyko jokios nelaimės. Gerųjų žmonių aukos ir valdžios vyrų geranoriška parama prikėlė šią paminklinę bažnyčią. Nuoširdžiausiai jiems dėkoju. Atliktas darbas tikrai didelis ir akivaizdžiai matomas. Teatlygina visiems Dievas. Šią valandą negaliu nepasakyti žodžių iš Viešpaties apreiškimo Saliamonui po to, kai buvo pašventinta Jeruzalės šventovė. Viešpats, pasirodęs Saliamonui, tarė: „Aš išklausiu tavo maldos ir tavo prašymo, su kuriuo kreipeisi į mane, pašventinau šiuos Namus, kuriuos tu pastatei, ir suteikiau jiems savo vardą amžinai. O tu, jeigu elgsiesi mano akivaizdoje, kaip tavo tėvas Dovydas elgėsi, nuoširdžiai ir dorai, vykdydamas visa, ką tau įsakiau, ir laikydamasis mano įstatų ir įsakų, tada aš padarysiu tavo karališką sostą amžiną. <...> O jei tu ar tavo palikuonys nusigręšite nuo manęs ir nesilaikysite mano įsakymų ir įstatų, kuriuos aš jums daviau, bet eisite ir tarnausite kitiems dievams, juos garbindami, tuomet aš išrausiu Izraelį iš žemės, kurią jiems daviau. <...> Šie Namai taps griuvusių krūva“ (1 Kar 9). Šiandien nebėra anos gražios šventyklos, – išlikusi tik Raudų siena, kur izraelitai aprauda savo neištikimybę Dievui.

Melskimės ir turėkime viltį, kad būsime klusnūs Viešpaties žodžiams, apie kuriuos Jėzus Kristus pasakė: „Dangus ir žemė praeis, bet mano žodis nepraeis“ (Lk 21, 33). Turėkime viltį, kad po daugelio šimtmečių niekam nereikės raudoti prie šios šventovės griuvėsių dėl savo protėvių klystkelių, kurie geidė tik pinigų ir garbino stabus, o Dievo įstatymą užmiršo. Melskime gimusių, mirusių ir prisikėlusį Kristų, kad Lietuva kuo greičiau išsigydytų okupacijos padarytas žaizdas, kad Tėvynė prisikeltų šviesiam gyvenimui ir kad ši šventovė prie šio prisikėlimo kuo vaisingiausiai prisidėtų.

Jonas Paulius II

Siekti pilnutinės ir regimos bendrystės tame pačiame tikėjime ir tuose pačiuose sakramentuose

*Popiežiaus pamokslas 2004 m. lapkričio 13 d.
Vatikano II Susirinkimo dekreto apie ekumenizmą
Unitatis redintegratio paskelbimo 40-mečio proga*

Bet dabar Kristuje Jėzuje jūs, kadaisė buvusieji toli, esate tapę artimi dėlei Kristaus kraujo. Jis yra mūsų sutaikinimas" (Ef 2, 13).

1. Šiais Laiško efeziečiams žodžiais apaštalas skelbia, jog Kristus yra mūsų sutaikinimas. Jame visi esame sutaikinti; daugiau nebesame svetimi, bet šventųjų bendrapiliečiai ir Dievo namiškiai, pastatyti ant apaštalų ir pranašų pamato, turintys kertiniu akmeniu patį Jėzų Kristų (plg. Ef 2, 19).

Susirinkę ant apaštalo Petro kapo pastatydintoje bazilikoje šiandien išgirdome šiuos šventojo Pauliaus žodžius. Nuoširdžiai sveikinu dalyvaujančius ekumeninėje konferencijoje, sukviestoje Vatikano II Susirinkimo dekreto apie ekumenizmą *Unitatis redintegratio* paskelbimo 40-mečio proga. Sveikinu dalyvaujančius kardinolus, patriarchus ir vyskopus, broliškus kitų Bažnyčių ir bažnytinių bendruomenių delegatus, konsultorius, svečius ir Popiežiškosios krikščionių vienybės tarybos bendradarbius. Dėkoju Jums už dėmesingą šio svarbaus dekreto reikšmės apmąstymą, taip pat aktualių ekumeninio judėjimo perspektyvų svarstymus. Ši vakarą čia susirinkome šlovinti Dievą, iš kurio kyla „Kiekvienas geras davinytis ir tobula dovana" (Jok 1, 17) ir dėkoti jam už gausius vaisius, padedant šventajai Dvasiai, per praėjusius 40 metų atneštus šio dekreto.

Ekumeninė vienybė pagrįsta Dievo išganymo plane

2. Šio Vatikano II Susirinkimo dekreto, kurio troško mano pirmtakas palaimintasis popiežius Jonas XXIII ir paskelbė popiežius Paulius VI, įgyvendinimas buvo vienas iš pastoracinių mano pontifikato prioritetų (*Ut unum sint*, 99). Ekumeninė vienybė nėra antraeilis Kristaus mokinių bendrystės požymis (plg. ten pat, 9), o ekumeninė veikla nėra vien savotiškas „priedėlis", priduriamas prie tradicinės Bažnyčios veiklos (plg. ten pat, 20); tai grindžiama pačiu Dievo išganymo planu, kuriuo siekiama visus suburti į viena (plg. ten pat, 5). Todėl tai atitinka mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus, norėjusio vieningos Bažnyčios ir savo mirties išvakarėse meldusio Tėvo, kad visi būtų viena (plg. Jn 17, 21), valią.

Siekti vienybės iš esmės reiškia pritarti Jėzaus maldai. Vatikano II Susirinkimas, įsisavinęs šį mūsų Viešpaties troškimą, nesukūrė nieko naujo. Vedamas ir nušviestas Dievo Dvasios Susirinkimas naujaip išskėlė tikrąją ir gi-

luminę Bažnyčios vienybės bei katalikiškumo prasmę. Ekumeninis kelias yra Bažnyčios (plg. ten pat, 7), kuri nėra uždara tikrovė, bet yra nuolat atvira misionieriškai ir ekumeninei dinamikai (plg. ten pat, 5), kelias.

Įsipareigojimas siekti pilnutinio ir regimo pakrikštytųjų bendrystės atkūrimo yra ne tik kai kurių ekumenizmo ekspertų dalykas; ši užduotis tenka kiekvienam krikščioniui, kiekvienai vyskupijai ir parapijai, kiekvienai Bažnyčioje esančiai bendruomenei. Visiems reikia vykdyti šią užduotį, ir niekas negali būti nesaistomas pareigos Kristaus pavyzdžiu melstis, kad visi būtų viena. Visi kviečiami dėl Kristaus mokinių vienybės melstis ir dirbti.

3. Šis ekumeninis kelias šiandien reikalingesnis negu bet kada pasaulyje, siekiančiame susivienijimo, ir Bažnyčia, vykdydama evangelizacijos uždavinį, turi priimti naujus iššūkius. Susirinkimas teigia, kad krikščionių susiskaldymas „yra papiktinimas pasauliui ir kenkia šventam uždaviniui skelbti Evangeliją visai kūrinijai" (*Unitatis redintegratio*, 1). Ekumeninė ir misionieriška veikla šitaip tampa tarpusavyje susijusi ir įkūnija abu kelius, kuriais Bažnyčia vykdo savo pasiuntinybę pasaulyje ir konkrečiai išreiškia savo katalikiškumą. Mūsų laikais išgyvename klaidingo bedieviško humanizmo išplitimą ir su skaudama širdimi matome konfliktus, sutepančius pasaulį krauju. Šioje situacijoje Bažnyčia juo labiau šaukiama būti vienybės bei susitaikinimo su Dievu ir tarp žmonių ženklas bei priemonė (plg. *Lumen gentium*, 1).

Dekretas apie ekumenizmą buvo viena iš konkrečių iniciatyvų, kuriomis Bažnyčia atsiliepė į šią situaciją. Ji klausėsi Viešpaties dvasios, mokiusios dėmesingai skaityti „laiko ženklus" (plg. *Ut unum sint*, 3). Mūsų laikais juntamas gilus taikos ilgesys. Bažnyčia, būdama Kristaus taikos tikėtinas ženklas ir priemonė, turi įsipareigoti įveikti krikščionių skilimą ir vis labiau tapti Kristaus pasauliui duodamos taikos liudytoja. Žvelgiant į šią situaciją atmintin ateina jaudinantys apaštalo žodžiai: „Taigi aš, kalinys Viešpatyje, raginu jus elgtis, kaip dera jūsų pašaukimui, į kurį esate pašaukti. Su visu nuolankumu bei meilumu, su didžia kantrybe palaikykite tarpusavio meilę, uoliai sergėkite Dvasios vienybę taikos ryšiais" (Ef 4, 1–3).

Ugdyti bendrystę su kitais krikščionimis

4. Gausūs ekumeniniai susitikimai visais bažnytinio gyvenimo lygmenimis, teologiniai dialogai ir bendrų tikėjimo liudytojų atradimas iš naujo patvirtino, pagilino ir praturtino jau tam tikra prasme esančią, nors ir netobulą bendrystę. Į kitus krikščionis žvelgiame nebe kaip į tolimus ar svetimus, bet kaip į brolius ir seseris: krikščionių „visuotinė brolystė tapo tvirtu ekumeniniu įsitikinimu. <...> Krikščionys atsivertė į brolišką meilę, apimančią visus Kristaus mokinius" (*Ut unum sint*, 42). Dėkojame Dievui, kad pastaraisiais dešimtmečiais daugybė tikinčiųjų visame pasaulyje pajuto karštą troški-

mą siekti visų krikščionių vienybės. Nuoširdžiai dėkoju tiems, kurie tapo Dvasios įrankiais ir meldėsi bei darėsi dėl šio suartėjimo ir susitaikinimo kelio.

Tačiau mes dar nepasiekėme savo ekumeninio kelio tikslo: pilnutinės ir regimos bendrystės tame pačiame tikėjime, tuose pačiuose sakramentuose ir toje pačioje apaštališkoje tarnystėje. Ačiū Dievui, nesupratimas ir nemažai priešybių jau yra įveikta, tačiau šis kelias dar pilnas kliūčių. Galima konstatuoti ne tik tebesančius nesusipratimus ir išankstinius nuosprendžius, bet taip pat apgailėtiną inertiškumą ir širdies siaurumą (plg. *Novo millennio ineunte*, 48) ir ypač nesutarimus tikėjimo klausimais, daugiausia susivedančius į Bažnyčios, jos esmės ir tarnysčių temą. Deja, susiduriame ir su naujomis problemomis, pirmiausia etikos srityje, kur atsiranda tolesnių susiskaldymų, apsunkinančių bendrą liudijimą.

5. Kaip atskleidžiau savo enciklikoje *Ecclesia de Eucharistia* (43–46), daug kentėjimų ir nusivylimų neabejotinai sietini su faktu, jog visos tos priežastys trukdo mums jau dabar dalyvauti vienybės Sakramente, dalytis eucharistine Duona prie Viešpaties stalo ir gerti iš bendros Taurės. Visa tai neturi mus vesti į resignaciją, priešingai, turi drąsinti žengti toliau ir laikytis maldos bei išpareigojimų vienybės labui. Net ir tokiu atveju, jei prieš mus besidriekiantis kelias, tikėtina, yra dar ilgas ir sunkus, tačiau vis dėlto jis pilnas džiaugsmo ir vilties. Kiekvieną dieną atskleidžiame ir išgyvename Dievo dvasios veikimą ir įkvėpimą; galime su džiaugsmu teigti, kad ši Dievo dvasia veikia taip pat tose Bažnyčiose ir bažnytinėse bendruomenėse, kurios dar nėra pasiekusios visiškos bendrystės su Katalikų Bažnyčia. Mes pripažįstame „Kristaus turtus ir dorybių veikimą žmonėse, kurie liudija Kristų, kartais net praliedami savo kraują“ (plg. *Unitatis redintegratio*, 4).

Užuot skundęsi dėl to, kas dar nėra galima, turėtume būti dėkingi ir džiaugtis tuo, kas jau įgyvendinta ir galima. Jei nuo dabar darysime tai, kas įmanoma, augsim vienybe ir užsidegsime entuziazmu, reikalingu įveikti sunkumus. Krikščioniui niekuomet nedera nusivilti, prarasti ryžto ir užsidegimo. Vienos ir vienintelės Bažnyčios vienybė, neprarandamai esanti Katalikų Bažnyčioje, laiduoja, kad vieną dieną krikščionių vienybė taps tikrove (plg. ten pat, 4).

Stiprinti bendrą tikėjimą

6. Kaip turėtų atrodyti ekumeninė ateitis? Pirmiausia turime stiprinti ekumeninės veiklos pagrindus, tai yra bendrą tikėjimą visu tuo, kas išreiškiama krikšto pažade, apaštalų tikėjimo išpažinime ir Nikėjos – Konstantinopolio tikėjimo išpažinime. Šie Bažnyčios mokymo pagrindai išreiškia tikėjimą, kurį Bažnyčia išpažįsta nuo apaštalų laikų. Remdamiesi šiuo tikėjimu turime plėtoti bendrystės sampratą ir dvasingumą. „Šventųjų bendravimas“ ir pilnutinė bendrystė reiškia ne abst-

raktų vieningumą, bet teisėtos įvairovės turtingumą, kur visi dalijasi ir pripažįsta dovanas pagal žinomą posakį: „*in necessariis unitas, in dubiis libertas, in omnibus caritas*“.

7. Bendrystės dvasingumas reiškia gebėjimą pripažinti brolių krikščionių krikštu išsakinjusioje gilioje vienybėje ir traktuoti jį „kaip ‘dalį savęs’“. Tikrai tada mokėsime dalytis jo džiaugsmiais bei kančiomis, išgalėsime nuvokti jo troškimus bei atsakyti į jo poreikius, pasiūlyti jam tikrą ir gilią draugystę“ (plg. *Novo millennio ineunte*, 43).

Bendrystės dvasingumas „taip pat yra gebėjimas įžvelgti pirmiausia tai, kas kituose yra teigiamo, primant bei branginant tai kaip Dievo dovaną: ne tik kaip dovaną tam, kuris ją gavo tiesiogiai, bet ir kaip „dovaną man“. Bendrystės dvasingumas galiausiai reiškia mokėti „suteikti erdvės“ broliui, nešiojant vieniems kitų naštas (plg. *Gal 6, 2*) ir duodant atkirtį egoistinėms pagundoms, be paliovos rengiančioms mums žabangas ir žadinančioms varžymąsi, karjerizmą, nepasitikėjimą ir pavydą. Neapgaukinėkime savęs: be šio dvasinio kelio bendrystės išorinės priemonės bus mažai naudingos. Jos taps ne bendrystės raiškos ir augimo būdais, bet veikia bedvasiais mechanizmais, bendrystės kaukėmis“ (*Novo millennio ineunte*, 43).

Trumpai tariant, dvasingumas ir bendrystė reiškia bendrai eiti vienybės keliu, laikantis nesutrumpinto tikėjimo išpažinimo, sakramentų ir bažnytinės tarnystės (plg. *Lumen gentium*, 14; *Unitatis redintegratio*, 2).

8. Baigdamas norėčiau nurodyti ypač dvasinį ekumenizmą, kuris, dekretu *Unitatis redintegratio* žodžiais, yra viso ekumeninio judėjimo siela ir širdis (plg. *Unitatis redintegratio*, 8; *Ut unum sint*, 15–18; 21–27). Visiems jums dėkoju už tai, kad šiame susitikime iškėlėte aspektą, turintį ekumenizmo ateičiai esminės svarbos. Be vidinio atsivertimo ir atminties nuskaistavimo, be Evangeliją atitinkančio gyvenimo šventumo ir visų pirma be intensyvios ir atkaklios maldos Jėzaus maldos pavyzdžiu tikras ekumenizmas nėra įmanomas. Šiuo požiūriu su džiaugsmu stebiu bendrų maldos iniciatyvų plėtrą, taip pat atsiradimą tokių grupių, kurios susipažįsta ir dalijasi dvasinėmis tradicijomis (plg. Ekumenizmo principų ir normų įgyvendinimo vadovas, 114).

Privalome taip elgtis, kaip apaštalai ir Dievo motina Marija po Viešpaties žengimo į dangų; jie susirinko Vakarienes menėje ir meldėsi, kad būtų išlieta Šventoji Dvasia (plg. *Apd 1, 14*). Tik ji vienintelė, bendrystės ir meilės Dvasia, gali mums padovanoti pilnutinę bendrystę, kurios visi taip labai ilgamės.

„*Veni creator Spiritus!*“ Amen!

L'Osservatore Romano 2004 11 15/16

Popiežiškosios krikščionių vienybės skatinimo tarybos prezidentas
Kardinolas Walter Kasper

Eucharistija – vienybės sakramentas

Pranešimas, skaitytas teologijos simpoziume Gvadala-charoje (Meksika), rengiantis 48-ajam Eucharistijos kongresui

I.

Pasklaidę tradicinius dogminius vadovėlius, ką nors mums rūpima tema „Eucharistija – vienybės sakramentas“ aptinkame mažai arba išvis nieko. Visas dėmesys sutelktas į perkeitimo žodžius, realų buvimą ir aukos pobūdį. Atsivertus Šventąjį Raštą, paskaičius Bažnyčios tėvų ir didžiųjų scholastikos teologų, atsiveria kitas, daug platesnis vaizdas. Kristaus realus buvimas Eucharistijoje ir šventųjų Mišių kaip aukos pobūdis neabejotinai tam vaizdui priklauso, tačiau tai susiję su platesniu kontekstu

Paulius, kalbėdamas apie Viešpaties vakarienę, rašo: „Kai susirenkate“ (plg. 1 Kor 14, 26; plg. 11, 18. 20). Anot jo, Viešpaties vakarienė švenčiama kaip susibūrimas. Tą pačią ištara vėl aptinkame Laiške žydams, o ankstyviesiems Bažnyčios tėvams ji tapo įsitvirtinusia sąvoka. Vienas seniausių Eucharistijos apibrėžimų yra *synaxis* – susibūrimas, susirinkimas (1). Žinia, žodis *ekklesia* kaip hebrajiškojo *qahal* vertimas pirmiausia irgi reiškia susirinkimą (2). Sugretinę abu aiškinimus, Bažnyčią galime apibrėžti kaip eucharistinį susirinkimą. Bažnyčia yra visur, kur krikščionys susirenka prie Viešpaties stalo švęsti Viešpaties vakarienės.

Norėdami suvokti Eucharistiją Šventojo Rašto ir Bažnyčios tėvų prasme, turime pirma išsilaivinti iš individualistinio supratimo. Tai nereiškia, kad komunija nėra asmeninė bendrystė ir vienybė su Jėzumi Kristumi; tačiau Eucharistijoje susivienijusieji su Kristumi asmenine bendryste tiek Šventajame Rašte, tiek ankstyvojoje Bažnyčioje ir brandžiųjų Viduramžių tradicijoje visuomet yra labiau susiję su Bažnyčios bendryste („*communio*“). Tokios bendrystės pobūdžio vėliau dažniausiai nepaisyta. Naujųjų laikų individualizmas ir subjektyvizmas taip pat paveikė vidutinę Eucharistijos sampratą ir dar labiau – eucharistinę praktiką. Pervartą sukėlė tik XX a. pirmosios pusės Bažnyčios atsinaujinimo proveržis, oficialiai pripažintas Vatikano II Susirinkime. Tai buvo ne kokia nors naujovė, bet grįžimas prie ištakų („*resourcement*“) bei atsigręžimas į pradinę tradiciją.

Visą Eucharistijos ir Bažnyčios ryšio gylį suvokė ir tai sąvokomis suformulavo pirmiausia didysis Bažnyčios mokytojas Augustinas. Eucharistiją jis vadina *signum caritatis*, *vinculum caritatis* (Jo 26, 6, 13). Šie žodžiai giliai įsirežė Bažnyčios atmintin. Jie ištiesai ar sutrum-

pintu pavidalu aptinkami keliuose Bažnyčios Susirinkimų tekstuose: Laterano IV Susirinkimo (DS 802), Tridento Susirinkimo (DS 1635), Vatikano II Susirinkimo (SC 47; LG 3; 7; 11; 26 ir kt.). Jie paliko pėdsaką ir Tomo Akviniečio veikaluose (S. th. III, 73, 6). Jis dar pamena Eucharistiją žymintį senąjį *synaxis* (S. th. III, 73, 5.) ir vadina Eucharistiją *sacramentum ecclesiasticae unitatis* (S. th. III, 73, 3; plg. IV Sent. d. 45, q. 2 a., 3 q a. 1 c.).

Eucharistijos kaip vienybės sakramento samprata tokiems teologams kaip Bonaventūras ar Tomas Akvinietis nėra koks nors šalutinis ar atsitiktinis dalykas; tai nėra kokia nors maldinga egzaltacija, kas nors, ką dar būtų galima pasakyti greta dogminių tiesų apie realų buvimą ir Eucharistijos kaip aukos pobūdį. Priešingai, jiems ši Eucharistijos samprata kažkas esminga, negana to, pati Eucharistijos esmė. Pirminė tikrovė jiems yra ne Jėzaus Kristaus buvimas Eucharistijoje; jų akimis, tai tik tarpinė tikrovė, kurią jie vadina *res et sacramentum*, t. y. „dalyku“, kuris vėlgi yra ženklas, kreipiantis į tikrąjį „dalyką“. Šis tikrasis Eucharistijos „dalykas“ yra Bažnyčios vienybė (Bonaventūras. IV Sent. d. 8, q. 2 a., 2 q. 1; Tomas Akvinietis. S. th. III, 73, 6). Bažnyčios vienybė yra Eucharistijos *res*, „dalykas“, jos buvimas priešastis.

Jau šis pirmas teiginys turi pasekmių dabartinei diskusijai dėl Eucharistijos. Juk jei tai, kas pasakyta, teisinga, tai Eucharistijos sampratos krizė, apėmusi tam tikras šiandienės Bažnyčios dalis, galiausiai yra Bažnyčios krizės šerdis. Tada ši krizė nėra susijusi su viena ar kita problema ar net išorinėmis reformomis, kad ir kokios jos būtų neatidėliotinos. Problema glūdi giliau. Turime pradėti nuo pamatiškesnių dalykų ir atsigręžti į Eucharistijos *res*, „dalyką“, į visuminę Eucharistijos ir per tai sykiu Bažnyčios prasmę. Privalome išlaisvinti Eucharistiją ne tik iš vienpusiškai individualistinės sampratos, bet ir iš susiaurintos bei vienpusės bendruomeninės perspektyvos. Svarstydami apie Bažnyčios vienybę, kuri savo ruožtu yra vienybės su Dievu, taip pat vienybės ir taikos pasaulyje ženklas ir įrankis (LG 1), turime apimti ir Eucharistiją.

II.

Kad galėtume suvokti šių minčių visą gylį bei plotį, pradėdame filosofiniu svarstymu ir klausiamo, ką apskritai reiškia vienybė. Toks svarstymas gali mums padėti įrikiuoti Eucharistiją ne tik į Bažnyčios, bet ir, nesitenkinant tuo, į tikrovės visumą.

Nuo pat mąstymo ištakų – Parmenido, Platono ir Aristotelio – vienybės ir daugio klausimas yra viena pamatiškiausių problemų apskritai. Šiems mąstytojams vienybė yra daugį įgalinantis pradas ir vienintelis matas, kuriuo ši gali būti matuojama. Tad vienybė yra visos tikrovės pradas ir prasmė. Viena scholastikos aksioma taip skamba: *Ens et unum convertuntur* – „būti reiškia būti viena“ (3). Tiek Antikos, tiek brandžiųjų Viduramžių mąstymui būdinga manyti, kad visa tikrovė,

judėdama didžiuliu ratu, išeina iš vienio ir galiausiai sugrįžta į vienybę (4).

Kalbėdami apie Eucharistiją kaip vienybės sakramentą, turime žvelgti į ją šiame visa apimančiame horizonte ir suvokti ją siejant su visos tikrovės prasmės ir prado klausimu. Tada Eucharistija reikš krikščionišką atsakymą į pamatinį klausimą, kas yra visos tikrovės prasmė.

Tačiau tai, kas tradicijai buvo savaimė suprantama, šiandien mums tapo problemiška ir įtartina. Šiandien visur kalbama apie pliuralizmą; pliuralizmo sąvoka tapo pagrindine sąvoka dabartinei tikrovės patirčiai apibūdinti; kaip tokia, ji savotiškai patraukli ir įtaigi. Ji, taip sakant, yra pagrindinė postmodernistinės filosofijos dogma, teigianti, jog pliuralumas yra vienintelis būdas, kuriuo mums duota visuma. Ši filosofija įsitikinusi, jog negalima ir neleistina atsitraukti nuo pliuralistinio tikrovės apmąstymo, jei nenorima užsitraukti įtarinėjimų atstovaujant totalitariniam mąstymui (5).

Tokie visuotini įtarinėjimai meta šešėlį ir ant Eucharistijos ir Bažnyčios vienybės sąsajos. Jau 1951 m. Ernstas Käsemannas iškėlė tezę, kad Naujojo Testamento kano nas pagrindžias ne Bažnyčios vienybę, bet konfesijų daugį (6). Šia teze galima buvo pasinaudoti pagrindžiant ekleziologinį pliuralizmą ir reliatyvizmą, galinčius nuvesti ne tik į naują konfesionalizmą, bet ir į bažnytinį nacionalizmą ir vietinių Bažnyčių provincializmą (7). Iš to dažnai daryta išvada, kad skirtingoms konfesijoms nebūtina vienytis, veikiau jos turėtų pripažinti viena kitos skirtingumą, negana to, net dalinį, su išpažinimu besisiejantį prieštarumą. Visiškai nuoseklu, kad toks ekleziologinis pliuralizmas išardė ir sąsają su Eucharistija. Būdinga, jog apie *communio* vienybę nebekalbama, tiktai – apie interkomuniją.

Filosofinis ir teologinis mąstymas irgi apmenko. Ne be pagrindo jis kartais pavadina pats save *pensiero debole* (G. Vattimo). Pasitenkinama faktiniu pliuralizmu, nekeliant vienybės, visumos prasmės ir bendrosios bei visuotinės saistomybės klausimo. Pasiguodžiama konfesijų daugiu, nebesiekiant visiškos *communio* ir regimos vienybės.

Toks kuklumas nesuderinamas ne tik su mąstymo aukštumomis, bet ir su Rašto bei Bažnyčios tradicijos liudijimu. Juk vienybė yra pagrindinė ir Šventojo Rašto, ir tradicijos kategorija. Nesutarimas, susiskaldymas ir išsisklaidymas, Biblijos akimis, yra nuodėmės padariniai; tai – babeliškas kalbos sumaišymas (*Pr* 11, 7–9). Biblijoje tam priešpriešinama žinia apie vieną Dievą, vieną žmoniją, vieną Atpirkėją, vieną Dvasią, vieną Krikštą ir vieną Bažnyčią (płg. *Ef* 4, 4–6).

Pamatinę vienybės reikšmę parodo Dievo išganomojo plano tikslas, eschatologinis Izraelio surinkimas (*Iz* 40, 11; *Jer* 23, 3 ir t.; 31, 10; *Ez* 34; 37) ir eschatologinis tautų

surinkimas (*Iz* 2, 2–5; *Mch* 4, 1–3; *Ez* 37, 16–28) (8). Tas eschatologinis surinkimas reiškia rasių, kultūrų ir religijų konflikto įveikimą. Jis jau prasideda su Jėzaus pasirodymu ir jo žinia apie Dievo karalystės atėjimą (*Mk* 1, 14 ir par.). Savo mirtimi jis sugriovė priešiško per tvarą ir įkūrė taiką (*Ef* 2, 14); Kristuje savo galią prarado senieji skirtumai tarp žydų ir pagonių, vergų ir laisvųjų, vyro ir moters (*Gal* 4, 28). Visa turi būti suvienyta Jėzuje Kristuje (*Ef* 1, 10; *Kol* 1, 20). Tada galiausiai Dievas bus viskas visame kame (*1 Kor* 15, 28) – viltis, Biblijoje perteikiama žodžiu šalom.

III.

Tai, kad Dievas yra „viskas visame kame“, yra Jėzaus skelbimo apie Dievo karalystę prasmė, jo visos žemiškosios veiklos šerdis ir emblema (*Mk* 1, 15 ir par.) (9). Šios žinios apie Dievo karalystę perspektyvoje Jėzus švenčia ir Paskutinę vakarienę. Eucharistijos sąsaja su Jėzaus skelbimu apie Dievo karalystę ryški visuose keturiuose Naujojo Testamento pasakojimuose apie Vakarienę.

Visiems šiems pasakojimams būdingas ateinančios Dievo karalystės aspektas. Morkus šį aspektą atspindi taip: „Iš tiesų sakau jums: aš jau nebegersiu vynmedžio vaisiaus iki tos dienos, kada gersiu jį naują Dievo karalystėje“ (*Mk* 14, 25; pļg. *Mt* 26, 29; *Lk* 22, 16; *1 Kor* 11, 25).

Kritinės egzegezės akimis, šios eilutės savo esme ir aštrumu perteikia paties Jėzaus žodžius; jomis išreiškiamas tai, kad Jėzus Vakarienes metu apibendrino visą savo žemiškąją veiklą ir sykiu numatė visos tikrovės atbaigimą. Paskutinį valgymą su savo mokiniais jis suvokė eschatologiniame horizonte. Ankstyvųjų krikščionių bendruomenė šį eschatologinį matmenį suprato ir išreiškė šūksniu „Maranatha“ (*1 Kor* 16, 22; *Apr* 22, 20; *Did* 10, 6). Todėl Eucharistija yra Dievo karalystės sakramentas (A. Schmemannas).

Paruzijos šaukimasis ir jos viltingas laukimas suteikia Eucharistijai visuotinį kosminį matmenį. Duona ir vynas yra kūrinijos dovanos ir žmogaus darbo vaisius; įtrauktuose į eucharistinį vyksmą juose tam tikra prasme jau dabar eschatologiškai perkeičiama visa tikrovė. Todėl Eucharistijos liturgijoje svarbus vaidmuo tenka žiburiams, apdarams, muzikai ir viskam, ką gali pasiūlyti žmogaus menas. Visa tai nėra išorinio prašmatnumo manija ar pigus triumfiškumas; veikiau taip norima išreikšti tai, kad švenčiant Eucharistiją dangiškas pasaulis įsiterpia į mūsų pasaulį ir jame esti. Šis aspektas įtaigiai išreiškiamas Laiške žydams: „Bet jūs esate prisiartinę prie Siono kalno bei gyvojo Dievo miesto, dangaus Jeruzalės, prie nesuskaitomų tūkstančių angelų ir iškilmingojo sambūrio, prie danguje įrašytųjų pirmgimių Bažnyčios“ (*Žyd* 12, 22 ir t.).

Šis aspektas ypač gyvas Rytų Bažnyčių liturgijoje ir teologijoje (10). Tuo tarpu Vakaruose po Susirinkimo jis,

deja, pasidavė purizmui ir tapo kultūriškai skurdus. Užmiršome, kad kultas ir kultūra sudaro vieną visumą ir kad Eucharistija užbėga į priekį visos tikrovės eschatologinei šlovinimo giesmei. Kadangi Eucharistija yra *missa coelestis* sudabartinimas, ji kartu yra *missa mundi*, užbėgimas už akių dangiškajam Dievo aukštinimui ir eschatologiniam pasaulio atbaigimui. Mišiose Kūrėja šlovinantis pasaulis vėl yra tapęs vieningas, tai yra sveikas. Ši visuotinė kosminė Eucharistijos ir liturgijos matmenį šiandien būtina atrasti iš naujo (11).

Šiuolaikiniais apdarais tokios mintys aptinkamos Teilhard'o de Chardino kūriniuose, pirmiausia esė „La Messe sur le Monde“, kuri jis parašė 1923 m. Kinijoje, mokslinės ekspedicijos Ordoso dykumoje metu (12). Bažnytinėmis sąlygomis, kai vienpusiškai individualistinė samprata buvo nustelbusi daug platesnį tradicijos mokymą, jis iš naujo atrado Eucharistijos kosminį matmenį bei poveikį.

Jis nepainioja transsubstanciacijos tikrąja žodžio prasme su visuotiniu Logo buvimu; tačiau Eucharistija, taip sakant, parodo kosminio judėjimo tikslą – pasaulio sudievinimą – ir užbėga tam į priekį.

Ši visuotinė kosminė matmenį būtina susigrąžinti atsikant individualistinių iškraipymų ir naujaisiu bandymų išsprauti Eucharistiją į susiaurintą bendruomenės perspektyvą. Tokį postulatą diktuoja ir misijinė būtinybė, kritiškas ir sykiu konstruktyvus susitikimas su senomis vietinėmis gamtinėmis Azijos, Afrikos ir Lotynų Amerikos religijomis, taip pat susidūrimas su tokiais naujais religiniais sąjūdžiais kaip, pavyzdžiui, *New Age*, kurie, kritiškai reaguodami į Vakaruose Naujųjų laikų tėkmėje įsivyravusią, šiandien į krizę įpuolusią antropocentrinę tikrovės sampratą, vėl akcentuoja gamtinį kosminį tikrovės suvokimą. Šis postulas galios tik tada, kai neatsisakysime to, kad žmogus yra visos tikrovės centras ir viršūnė (GS 12). Tai, žinoma, reiškia, jog privalome iš naujo atsigręžti į teologijos ontologijos pagrindus ir prielaidas. O šitai, matyt, yra pamatiškiausia šiuolaikinės teologijos užduotis.

IV.

Mintis apie visuotinę kosminę Eucharistijos matmenį pagilintina dar vienu aspektu. Juk save aptinkame ne sveikame pasaulyje, bet konfliktų paženklintoje tikrovėje, kurioje vienybė yra sugriauta bei sudužusi ir kuri šaukiasi išgydymo bei sutaikinimo. Todėl mums, krikščionims, pasaulio sveikumas niekada neatsiejamas nuo kryžiaus ženklas. Krikščioniškasis menas šį sąryšį išreiškė sulydydamas kryžiaus ir pasaulio rutulio atvaizdus: arba kryžius įpiešiamas į pasaulio rutulį, arba pasaulio rutulys – į kryžių.

Toks požiūris atitinka Biblijos tekstus apie Vakarienę. Juk Jėzus paskutinį kartą su mokiniais valgo savo kan-

čios ir mirties išvakarėse. Kryžius jau meta savo šešėlį. Todėl pirmiausia Morkaus ir Mato evangelijose naudojamos aukos vaizdiniais iš Senojo Testamento. Vakarienės vyksmas jose aiškinamas pasitelkiant Sinaus sandorą ir kalbama apie „kraujo sandorą“ (Iš 24, 8; Mt 26, 28; Mk 14, 24).

Tokios ištaros šiandien savaime nebesuprantamos. Tas, žinoma, neleidžia mums jų demitologizuoti bei egzistenciškai aiškinti taip, kaip tai darė R. Bultmannas. Senajam pasauliui ir Senajam Testamentui jos buvo neatsiejamos nuo visa aprėpiančio sakralinio tikrovės supratimo. Individo kaltė laikyta sakralinės tvarkos sutrikdymu, darančiu poveikį visai bendruomenei. Todėl kaltė turėdavo būti atitaisyta, tai yra išpirkta. Tai buvo daroma nusidėjėlių išvarant iš bendruomenės, kas praktiškai reikšdavo jo mirtį, arba nuodėmę perkeliant gyvūnui, atpirkimo ožiui ar aukojamam gyvūnui, kuris mirdavo vietoj nusikaltusiojo ir taip atkurdavo kaltės pažeistą sakralinę tvarką (13). Naujajame Testamente, pirmiausia tekstuose apie Vakarienę, pakaito mintis, aptinkama Antrojo Izaijo ketvirtoje giesmėje apie Dievo tarną (Iz 52, 13–53, 12), aiškinama kristologiškai: „Tai yra mano kūnas, kuris už jus duodamas“ (1 Kor 11, 24; Lk 22, 19); taip pat: „mano kraujas, <...> kuris už jus išliejamas“ (Mk 14, 24; Mt 26, 28). Kūnas reiškia visą kūnišką žmogaus egzistenciją; kraujas irgi suprastinas visybiškai kaip gyvybė. Tad tais aiškinamaisiais žodžiais Jėzus pasako: „Tai esu aš pats ir mano gyvybė, kurie už jus ir visus duodami“.

Apaštalas Paulius išreiškia šią savanorišką pakaitinę mirtį labai paveikiai: jis dėl mūsų tapo nuodėme, prakeikimu ir perėmė iš mūsų mus slegiantį prakeikimą (2 Kor 5, 21; Gal 3, 13). Jis prisiima visą pražūtį ir kaltės istoriją, savanoriškai iškenčia mirties pragarą ir atveria gyvybės kupiną Dievo karalystę. Jo mirtis yra meilės pergalė prieš neapykantą ir prievartą, klusnumo pergalė prieš nuodėmės galią. Šitai pasaulio padėtis pakeičiama iš pagrindų (14).

Tad Naujojo Testamento tekstams apie Vakarienę būdinga aiški aukojimo terminologija, ir todėl sunkiai suprantama, kaip buvo galima paneigti Eucharistijos kaip aukos pobūdį ir kaip šiandien dažnai galima Eucharistiją susiaurinti iki broliško valgymo. Eucharistijos kaip aukos pobūdis nepanaikina jos kaip valgymo ir bendrystės pobūdžio, bet veikia ją vidujai pagrindžia. Juk, anot Senojo Testamento vaizdinio, šlakstymas aukos krauju steigia kraujo bendrystę ir per tai atkuria sandoros bendrystę. Dalyvavimas už mus atiduotame kūne pagrindžia bendravimą Kristaus kūne, kuris yra Bažnyčia (1 Kor 10, 16 ir t.). Vadinasi, auka ir vienybė sudaro vieną visumą. Auka tarnauja sutaikinimui ir sudužusios vienybės atkūrimui. Pamatiniai tekstai čia yra Ef 2, 14: „Jis yra mūsų sutaikinimas, iš abejų padaręs viena, sugriovęs viduryje stovinčią pertvarą, savo kūnu panaikinęs priešybę“; 2 Kor 5, 19:

„Juk tai Dievas Kristuje sutaikino su savimi pasaulį, nebeįskaito žmonėms nusikaltimų“.

Kaip teologijoje, taip ir čia reikia saugotis klaidingų alternatyvų. Eucharistijos kaip valgymo ir bendrystės pobūdis neprieštaruoja jos kaip aukos pobūdžiui: jos kaip aukos pobūdis veikia pagrindžia jos kaip bendrystės pobūdį ir, be to, apsaugo pastarąjį nuo subanalizavimo bei sulėkstinimo, suteikdamas jam gelmės matmenį. Juk šiam nuodėmės iškreiptam pasauliui vienybė ir taika galimos tik per atleidimą. Todėl atsisakius Eucharistijos kaip kryžiaus ir aukos pobūdžio, pražūva jos kaip bendrystės pobūdžio rimtumas. Eucharistijos bendrystė yra bendrystė po kryžiumi.

Čia vėl susiduriame su dar vienu silpnu posusirinkiminės raidos tašku. Ištara, kad vienybė ir bendrystė galimos tikrai lydimos kryžiaus ženklo, apima kitą ištarą – Eucharistija kaip vienybės sakramentas negalima be atleidimo sakramento, Atgailos sakramento. Šią sąsają ankstyvoji Bažnyčia puikiai suvokė. Ankstyvosios Bažnyčios supratimu, regimąjį Atgailos sakramento pavaldą sudarė pakartotinis nusidėjėlio priėmimas į Eucharistijos bendrystę. Vadinasi, *communio*, *excommunicatio* ir *reconciliatio* vienas nuo kito neatsiejami (15).

Gali būti, kad ši atgailos ir Eucharistijos sąsaja iki Susirinkimo kartais buvo traktuojama per siaurai; šią dieną turime klausti, ar rimtai paisome Kalno pamokslų išpėjimo prieš artinantis prie altoriaus susitaikyti su broliu (Mt 5, 23) ir ar pakankamai imame į širdį Pauliaus išpėjimą skirti eucharistinę duoną nuo paprastos ir nevalgyti bei negerti nevertai (1 Kor 11, 27). Abu išpėjimai reikšmingi ir ekumeniniu požiūriu. Juk ir ekumeniniu požiūriu vienybės nėra be atsivertimo ir atsinaujinimo (UR 6 ir t.; UUS 15 ir t.; 21; 30; 34 ir t.).

1945 m. nacių nužudytas liuteronų teologas Dietrichas Bonhoefferis pagrįstai išpėjo dėl „pigios malonės“ ir pigios Eucharistijos. „Pigi malonė yra tarsi prekė pusdykiui, <...> išvaistytas sakramentas. Pigi malonė yra krikštas be bendruomeninės drausmės, Vakariene be nuodėmių išpažinimo, išrišimas be asmeninės išpažinties“. Pigi malonė, Bonhoefferio akimis, yra Bažnyčios nuosmukio priežastis (16).

Iš naujo atrasti ir atnaujinti Eucharistijos kaip susirinkimo, valgymo ir bendrystės pobūdį buvo neabejotinai svarbu, ir nė vienas išvalgus asmuo nenorės nei to, nei ano atšaukti; tačiau paviršutiniška, nuo kryžiaus ir atgailos nusigręžusi samprata prisideda būtent prie šių aspektų subanalizavimo ir galiausiai nuveda į Eucharistijos krizę, kurią šiandien daug kur matome Bažnyčios gyvenime.

V.

Po tokio pagrindimo dabar pakalbėsime apie Bažnyčios ir Eucharistijos vidinį ryšį. Dažnai nesutinkama,

kad paties Jėzaus veikla ir jo žinia apskritai buvo Bažnyčios pagrindas. Pernelyg didelę įtaką daro individualistinė Jėzaus žinios apie Dievo karalystę samprata, suformuluota A. von Harnacko liberaliosios teologijos. Savo garsiosiose paskaitose „Krikščionybės esmė“ 1900 metais Harnackas taip formulavo: „Dievo karalystė ateina, ateidama pas pavienį asmenį, įžengdama į sielą ir ją pagaudama... Visas dramatiškumas išorine, pasaulio istorijos prasme čia pranykęs, nuskenčiusi pat visa išorinė ateities viltis“ (17).

Įvairūs veiksniai lėmė, kad tokia individualistinė samprata buvo įveikta ir iš naujo atrastas krikščionybei bei Eucharistijai būdingas bendrystės matmuo: neoromantikos iškelta bendrystės mintis (R. Guardini) ir tam gimininga slavofiliška *sobornost* ekleziologija (A. Chomiakov), J. A. Möhlerio įtaka, tačiau pirmiausia Bažnyčios tėvų teologijos naujas atradimas (H. de Lubac) ir ne mažiau paties Šventojo Rašto skaitymas.

Biblijos lygmeniu individualistiniam požiūriui pirmiausia prieštaruoja tai, kad Jėzus iš didesnio savo mokinių būrio atrinko Dvyliką ir juos, kaip tokius, paskyrė arba, verčiant paraidžiui, „sukūrė“ (*εποιησεν*) (Mk 3, 13–19 ir par.). Juk Jėzus laikė save pranašų pažadėtu piemeniu, surenkančiu pražuvusias Izraelio avis (Mk 6, 34; Jn 10). Tad Dvylikos paskyrimas yra pranašiškas ženkliskas veiksmas, kuriuo parodoma: Jėzus nori surinkti Dievo tautą. Kaip eschatologinės Dievo tautos atstovai, Dvylika dalyvavo paskutinėje Jėzaus vakarieneje, per kurią Jėzus taip pat pažvelgė į mokinių bendruomenės ateitį po jo mirties (Mk 14, 25 ir par.), „kol jis ateis“ (1 Kor 11, 26).

Tad po Jėzaus mirties bei įžengimo į dangų ir Dvasios išliejimo jauna bendruomenė reguliariai susiburia duonos laužymui (Apd 2, 46). Tas vieningas susibūrimas *επι το αυτων* („vienoje vietoje“) yra būdingas ir pamatinis jaunos Bažnyčios bruožas (Apd 2, 1. 44. 47). Jau Pauliaus laiškuose posakis *επι το αυτων* lygiareikšmis Bažnyčios susibūrimui švęsti Eucharistiją (1 Kor 11, 18. 20). Ignaco Antiochiečio raštuose jis jau yra tapęs tvarią formule (Ad Eph 5, 2 ir t.; Ad Philad 6, 2; Ad Magn 7, 1 ir t.) (18).

Taigi eucharistinis susirinkimas ir Bažnyčia neatskiriami nuo pat pradžių. Šitai taip pat ryškėja iš to, kad keturiuose pasakojimuose apie Vakariene yra aiškių liturginės stilizacijos pėdsakų; pasakojama ne tik apie paskutinį Jėzaus valgymą su savaisiais, bet ir apie eucharistinius ankstyvosios Bažnyčios valgymus. Eucharistija Bažnyčioje buvo nuo pačių pradžių; Bažnyčia nuo pradžių suvokė save kaip eucharistinį susirinkimą.

Pirmajame laiške korintiečiams Paulius aiškiai apmąstė vidinį Bažnyčios ir Viešpaties vakarienės ryšį. Pasak Paulius, jau per Krikštą esame priimami į vieną Kristaus Kūną (Rom 6, 3–5; 1 Kor 12, 12 ir t.; Gal 3, 27 ir t.). Panašiai Paulius kalba ir apie dalijimąsi viena eucha-

ristine taure ir viena eucharistine duona: „Argi laiminimo taurė, kurią laiminame, nėra bendravimas Kristaus kraujyje? Argi duona, kurią laužome, nėra bendravimas Kristaus kūne? Jei viena duona, tai ir mes daugelis esame vienas kūnas: mes juk visi dalijamės viena duona” (1 Kor 10, 16–17).

Paulius nori pasakyti: dalijimasis (*κοινωνία; participatio*) viena taure ir viena duona leidžia mums dalytis Kristaus mirtimi ir prisikėlimu bei sujungia mus vieną su kitu į vieną Viešpaties kūną, kuris yra Bažnyčia. Eucharistija nesteigia naujai šios bendrystės; ji juk suponuoja per Krikštą dovanotą bendrystę; tačiau ji ją sudabartina, atnaujina ir pagilina. Šia prasme dalijimasis vienu eucharistiniu Kristaus kūnu nulemia dalyvavimą viename bažnytiniame Kristaus kūne ir bažnytinėje krikščionių tarpusavio bendrystėje (19).

Šis tekstas giliai įsirežė į Bažnyčios sąmonę. Tai, kad Eucharistija – vienybės sakramentas, yra nepajudinama tiesa ir Rytų, ir Vakarų Bažnyčios tėvams. Tarp Bažnyčios tėvų šis motyvas pasitaiko nuolat. „Kaip duona buvo išbarstyta kalnuose ir surinkta į viena tapo viena duona, taip ir Bažnyčia turi būti surinkta iš žemės pakraščiu į tavo karalystę” (*Did 9, 4*). Bažnyčios tėvai prie šios ištaros nuolat vis grįžta (Kiprijonas. *Ep.* 69, 5, 3; Augustinas. *Sermo* 272 ir 234 ir kitur) (20).

Pirmiausia žinomi jau cituoti Augustino žodžiai: Eucharistiją jis vadina vienybės sakramentu ir meilės ryšiu (*Jo* 26, 6, 13). Ši ištara, kaip matėme, pakartojama Tomo Akviniečio (*S. th.* III, 73, 6), taip pat aptinkama daugelyje magisterinių ištarų ir Vatikano II Susirinkimo dokumentuose (*SC* 47; *LG* 3; 7; 11; 26 ir kitur). Pasak Augustino, Bažnyčia suvienijama Eucharistijos galia (Augustinas. *C. Faustum* 12, 20; *Sermo* 57, 7). Juk „dalyvavimas Kristaus kūne ir kraujyje įvykdo ne ką kita, kaip mūsų virsmą tuo, ką priimame” (Leonas Didysis. *Sermo* 63, 7; cit. *LG* 26). Vadinas, Eucharistijos bendrystė ir Bažnyčios bendrystė yra viena visuma ir negali būti viena nuo kitos atidalytos. Tokia yra bendra Rytų ir Vakarų Bažnyčios tradicija.

Deja, šis ryšys po antrojo ginčo dėl Vakarienes XI amžiuje buvo beveik užmirštas. H. de Lubacas taip paaiškino šią raidą (21). Iki tol buvo kalbama apie trejų Kristaus kūną: istorinį, mistinį, t. y. eucharistinį, ir bažnytinį Kristaus kūną. Tačiau Berengaro Turiečio simbolinė Eucharistijos samprata lėmė, kad Eucharistijos kaip mistinio Kristaus kūno pavadinimas buvo suprastas klaidingai, kaip grynai simbolinis. Tad Eucharistija buvo pavadinta realiu Kristaus kūnu, mistinio Kristaus kūno pavadinimą dabar taikant Bažnyčiai. Tačiau sykiu „mistinis” liautasi, priešingai negu anksčiau, išvedinėti iš *μυστήρια (sacramenta)*, o Bažnyčią imta suvokti nebe kaip per *μυστήρια*, t. y. sakramentus, pirmiausia Eucharistiją, statydinamą kūną, bet kaip dvasinį ar ir tikrai moralinį bei socialinį kūną

tuometinės krikščionijos prasme. Eucharistija ir Bažnyčia buvo viena nuo kitos atsietos, šitaip Eucharistiją individualizuojant, o Bažnyčią politizuojant.

Tokie didūs teologai kaip Bonaventūras ir Tomas Akvinietis, kaip matėme, ryšį tarp Eucharistijos ir Bažnyčios dar suvokė. Šis aspektas tebegyvas ir ankstyvosiose Martyno Liuterio pažiūrose (22). Tačiau tikrai mūsų šimtmečiuje toks požiūris vėl tapo svarbus. Jį daug kart išreiškė Vatikano II Susirinkimas ir iš naujo pabrėžtinai pakartojo popiežius Jonas Paulius II enciklikoje *Ecclesia de Eucharistia* (2003 m.). Bažnyčia „nedaroma” ir neorganizuojama. Bažnyčia švenčia „slėpinis”. Eucharistija kuria Bažnyčią, lygiai kaip Bažnyčia yra ta, kuri Eucharistiją švenčia (23).

Tai reiškia: *Ubi eucharistia, ibi ecclesia*. Visur, kur švenčiama Eucharistija, yra Bažnyčia. Eucharistija nėra paprastas sakramentas greta kitų, jis yra *sacramentum sacramentorum* (*Suppl* 7, 2). Ji yra Bažnyčios gyvenimo versmė, centras ir viršūnė (*LG* 11; 26; *CD* 30; *PO* 5); joje apimamas visas mūsų išganymo slėpinys (*S. th.* III, 83, 4).

Principas *Ubi eucharistia, ibi ecclesia* tapo naujosios eucharistinės ekleziologijos principu. Jis aptinkamas ne tik tarp ortodoksų teologų, jo pradmenų įvairiopaipasi-taiko kai kuriose Vatikano II Susirinkimo tekstų vietose (*LG* 3; 7; 11; 17; 26; *UR* 2; 15; *CD* 30) ir vėliau tarp katalikų teologų. Štai dekretu dėl ekumenizmo *Unitatis redintegratio* teigiama, jog Dievo Bažnyčia statoma ir auga dalinėse Bažnyčiose švenčiant Eucharistiją ir kad ši bendrystė išreiškiama koncelebravimu (*UR* 15).

Ši išvalga turėjo padarinių Bažnyčios ir jos vienybės sampratai. Kadangi Bažnyčia yra visur, kur švenčiama Eucharistija, nė viena Eucharistiją švenčianti bendruomenė negali izoliuotis ir, susitelkusi vien į save, tenkintis vien savimi. Eucharistiją ji gali švęsti tik bendrystėje su visomis kitomis Eucharistiją švenčiančiomis bendruomenėmis. Todėl eucharistinė ekleziologija steigia ne vietinių Bažnyčių nepriklausomybę, bet, priešingai, jų priklausomybę viena nuo kitos. Arba, tiksliau sakant: ji steigia jų abipusį buvimą viena kitoje ir jų tarpuskarbą (*perichorese*) (24). Atitinkamai naujoji *communio* ekleziologija suvokia Bažnyčios vienybę kaip *communio* vienybę (25). Jos vienybė kyla ne iš vėlesnio susibūrimo; lygiai taip ir vietinės Bažnyčios atsiranda ne išvedant jas iš visuotinės Bažnyčios. Bažnyčios vienybė nesuvoktina nei pagal imperijos, nei pagal federacijos pavyzdį; tai dydis *sui generis*. Kaip visuotinė Bažnyčia egzistuoja vietinėse Bažnyčiose ir iš jų, taip ir vietinės Bažnyčios egzistuoja visuotinėje Bažnyčioje ir iš jos (*LG* 23; *CN* 9).

Stengiantis konkrečiau suvokti šią *communio* vienybę, katalikų, ortodoksų ir protestantų pozicijos ima ryškiai skirtis, pirmiausia Petro tarnybos klausimu. Į tai čia nesigilinsime. Tačiau ir tarp katalikų nuomonės,

koks turėtų būti visuotinės ir vietinės Bažnyčios santykis, skiriasi. Istorijos kelias Bažnyčią nuo pirmojo tūkstantmečio *communio* ekleziologijos atvedė prie antrojo tūkstantmečio vienybės ekleziologijos (26). Vatikano II Susirinkimas vėl iš naujo atrado vietinės Bažnyčios reikšmę (SC 26; LG 23; CD 11) ir per tai parodė kryptį trečiajam tūkstantmečiui. Esame raidos, smarkiai paveikiančios konkretų Bažnyčios pavidalą, priešaušryje Žengiamo vienybės link, kuri, nedviprasmiškai panaikindama prieštaravimus, sykiu kultūrų, kalbų, apeigų ir įpročių įvairovę Bažnyčioje laiko ne trūkumu, bet turtu.

Vienybės ir įvairovės tema svarbi ne vien Bažnyčiai apskritai; ji aktuali kiekvieną kartą švenčiant Eucharistiją, kur dalyvauja skirtingų charizmų, skirtingų sąjūdžių ir bendruomenių žmonės, kur vyrų ir moterų, vargšų ir turtingųjų, šeimininkų ir vergų, išsilavinusiųjų ir neišsilavinusiųjų skirtumai pranyksta (arba turi pranykti), kur visi vienodai priimami ir gerbiami (arba turi būti priimami ir gerbiami) (1 Kor 11, 18–22; Jok 2, 1–7) ir kur visi viskuo dalijasi (arba turi dalytis) (Apd 2, 44 ir t.).

Todėl nuo ankstyviausių laikų bendruomenės susibūrimuose būdavo daromos rinkliavos vargšams (Apd 11, 29; Gal 2, 9 ir t.; 1 Kor 16, 1–4; 2 Kor 8–9). Negalime dalytis eucharistine duona, nesidalydami kasdiene duona. Paulius žengia dar toliau. Meilės ir bendrystės tarnybą, vykdomą rinkliavomis, jis vadina liturgija (*leitourgia*), kuri savo ruožtu veda prie dėkojimo Dievui (Rom 15, 27; 2 Kor 9, 12 ir t.). Šitaip jis perima sąvoką, kuri tiek Antikoje, tiek rabinų judaizme turėjo ir socialinę-politinę, ir kultinę prasmę ir galėjo būti suprata kaip simbolinis pažadėtos tautų kelionės į Sioną išpildymas (27). Ir šia socialine prasme Eucharistija yra vienybės sakramentas (28). Ši eucharistinė Bažnyčios socialinio mokymo šaknis dar plėtotina.

VI.

Svarstydami vienybę ir įvairovę, priartėjome prie ekumeninės temos, kuria užbaigsime šiuos apmąstymus. Jau tapo aišku: Bažnyčios vienybės klausimas nėra šalutinė problema, ne prabanga, kurią būtų galima sau leisti tada, kai visa kita padaryta. Vienybė yra pagrindinė Biblijos kategorija ir nedviprasmiška Jėzaus užduotis. Jėzus troško vienos vienintelės Bažnyčios ir savo kančios bei mirties išvakarėse it testamentą paliko mums pareigą už vienybę melstis ir ja rūpintis (Jn 17, 21). Todėl ekumenizmas yra Viešpaties užduotis, kurią turime vykdyti nesidairydami į tiesioginius rezultatus.

Popiežius Jonas Paulius II aiškiai suformulavo: „Tikėti Kristų reiškia trokšti vienybės“ (UUS 9). Todėl ekumenizmas nėra šalutinis dalykas ir priedėlis (UUS 9; 20); tai – Bažnyčios kelias (UUS 7). Ekumenizmui galioja tas pat, kas galioja visai Bažnyčiai: kaip neįmanoma „daryti“ ir organizuoti Bažnyčios, taip neįmanoma „daryti“

ir organizuoti nė ekumenizmo. Ekumenizmas nėra mūsų darbas, tai – Šventosios Dvasios impulsas (UR 1; 4); tikslai ji gali padovanoti mums didesnę ekumeninę vienybę. Dėl šios priežasties ekumenizmas nėra politinis, diplomatinis ar grynai pragmatinis reikalas, tai – pirmiausia dvasinis reikalas. Jo tikslas – regimoji vienybė – konkrečiai reiškia tai, kad mes kartu susirenkame už Viešpaties vieno stalo, kur galime dalytis vienu eucharistiniu Kristaus kūnu ir gerti iš vienos taurės.

Tai, kad šiandien pareiga tiesai neleidžia visiems krikščionims susirinkti už Viešpaties vieno stalo ir kartu dalyvauti Viešpaties valgyme, yra gili žaizda Viešpaties kūne ir galiausiai papiktinimas. Su tuo neturėtume susitaikyti. Eucharistija yra „tikėjimo slėpinys“ ir suponuoja Bažnyčios vienybę. Kadangi vieno Krikšto galia jau esame realioje, nors dar ne visiškoje bendrystėje, gyvename, taip sakant, tarpiniame būvyje. Sykiu turime skirti Rytų Bažnyčias, kurios išlaikė visiškai galiojančią Eucharistiją ir todėl yra mūsų pripažįstamos Bažnyčiomis (UR 15), ir bažnytines bendruomenes, kurios pradinės ir visiškos Eucharistinio slėpinio tikrovės neišlaikė (UR 22).

Atsižvelgdamas į šį kiekvienu konkrečiu atveju gana skirtingą tarpinį būvį, Susirinkimas pateikė du principus (UR 8). Pirmas: Eucharistija ir vienybė viena nuo kitos neatsiejamos. Eucharistijos einama toje bažnytinėje bendruomenėje, kuriai priklauso. Tai senas bažnytinis principas, kuris nėra mūsų nuožiūroje. Todėl mums visų kvietimas į Eucharistiją ir eucharistinis sveitingumas negalimi. Susirinkimas taiko dar ir kitą principą: *Salus animarum suprema lex* (KBK, kan. 1752). Bažnyčios vienybė nėra totalitarinė, kai individas „išsiurbiamas“ ir negailestingai pajungiamas abstrakčiai vienybės ideologijai. Priešingai, rimtai paisoma asmens kaskart nepakartojamos situacijos. Todėl tam tikromis sąlygomis Bažnyčia pripažįsta individualius sprendimus (29). Popiežius net sako, jog jam kelia džiaugsmą tai, kad katalikų kunigai tam tikrais atskirais atvejais gali teikti šį sakramentą kitiems krikščionims (UUS 46; *Ecclesia de Eucharistia*, 46).

Čia negalime gilintis į šių taisyklių smulkmenas. Mano akimis, jos apskritai atsižvelgia į dabartinę padėtį ir, be to, palieka kiekvienam vyskupui pakankamai erdvės priimti protingus pastoracinius sprendimus konkrečiais pavieniais atvejais. Galiausiai tai juk dvasinis klausimas, o dvasinių klausimų neįmanoma pajungti vien kanoninėms taisyklėms. Tam reikia pastoracinės išminties ir mokėjimo atpažinti dvasias (1 Kor 12, 10; 1 Tes 5, 21; 1 Jn 4, 1) (30).

Tačiau per maža žvelgti tik į tai, ko šiandien, deja, dar negalima daryti; reikia dar ir pasvarstyti, ką iš tiesų galime ir turime padaryti, kad pasiektume visišką eucharistinę *communio*. Taip svarstydami remiamės tuo, kad Bažnyčios vienybė yra Šventosios Dvasios dova-

na, kuri Bažnyčiai duota neprarandamai; jos nesugriauna žmogaus kaltė; todėl ji yra reali, o ne vien siektinas tikslas ar net eschatologinė tikrovė. Kaip katalikai, esame įsitikinę, kad Jėzaus Kristaus Bažnyčia ir jos vienybė laikosi Katalikų Bažnyčioje (LG 8; UR 4; UUS 10). Todėl būsima platesnė ekumeninė vienybė nebus kita, nauja Bažnyčia, bet veikiau išilies į tradicijos vagą. Trokštama platesnė ekumeninė vienybė bus „sena“ Bažnyčia, tačiau su nauju apdaru.

Tradicija nėra kas nors mechaniška; tai nėra panašu į senos monetos perdavimą iš rankų į rankas. Ji yra, pasak J. A. Möhlerio ir J. H. Newmano, Šventosios Dvasios remiama ir jos kupina gyvoji tradicija (DV 8). Bažnyčia Šventosios Dvasios vis naujai įvedama į visišką tiesą (Jn 16, 13). Tai Dvasia, kuri ją nuolat išlaiko jauna ir gaivia (Ireniejus Lijonietis. *Adv. haer.* III, 24, 1). Todėl tradicijos nevalia taikyti taip, kad ji it betono luitas užtvertų kelią, kuriuo Bažnyčią nori vesti Dvasia. Bažnyčiai, keliaujančiai per istoriją, nuolat reikia apsisvalyti bei atsinaujinti Šventojoje Dvasioje (LG 8).

Atsinaujinama įvairiais būdais; ekumeninis dialogas yra vienas iš jų. Žinoma, jis nepainiotinas su pigiu dogminiu reliatyvizmu (UUS 18). Pigaus ekumenizmo reikia saugotis lygiai taip, kaip ir pigios malonės. Ekumeninio dialogo esmė yra ne atsisakyti savosios tapatybės, bet ją apvalyti, leisti jai augti ir bręsti. Ekumeninis dialogas reiškia, viena vertus, sąžinės tyrimą (UUS 34) ir, kita vertus, keitimąsi dovanomis (UUS 28; 57), kai mokomės iš Šventosios Dvasios kitose Bažnyčiose ir bažnytinėse bendrijose dovanotų (LG 15; UR 3) dovanų, idant iš dar netobulos *communio* pereitume į visišką *communio*.

Praėjusiais dešimtmečiais mes, katalikai, iš savo brolių ir seserų evangelikų daug pasimokėme apie Dievo žodžio reikšmę ir Biblijos aiškinimą; tai praturtino mūsų bažnytinį gyvenimą ir dvasingumą. Dabar mūsų draugai evangelikai mokosi iš mūsų liturgijos ir sakramentų reikšmės. Vieni prie kitų artinamės ne mažiausiu bendruoju vardikliu, veikiau suartėjame tada, kai vieni kitus praturtiname. Šitaip Bažnyčia, žengdama ekumenizmo keliu, gali konkrečiai bei pilnatviškai virsti tuo, kuo ji jau visada buvo ir išlieka. Ekumeninis dialogas turi jai padėti konkrečiai įgyvendinti visą savo katalikiškumo pilnatvę (UR 4).

Tai sunkus ir greičiausiai netrumpas, tačiau sykiu naudingas bei būtinas procesas, kuriame nėra alternatyvos nei teologijos, nei praktikos matmeniu. Juk krikščionijos susiskaldymas yra viena didžiausių misijos pasaulyje kliūčių. Juk Bažnyčios vienybė nėra savitikslių; ji palenkta didžiam tikslui, kad visa būtų viena (Jn 17, 21). Todėl ekumenizmas ir misija pasaulyje artimai ir tiesiog lemtingai susiję.

Tą jau išoriškai liudija žodis „ekumenija“. Juk pradinė graikiško žodžio „ekumenija“ reikšmė buvo „visa

apgyventa žemė“. Gilesnis vidinis ryšys glūdi Eucharistijoje. Kaip ekumenizmas siekia eucharistinės stalo bendrystės, taip ir misiją giliau ir iš vidaus pagrindžia Eucharistijos slėpinys, Jėzaus pasiaukojimas už daugelį (31).

Ekumeniniu sąjūdžiu, kaip ir misijiniu, Bažnyčia istorijoje artinasi prie savo eschatologinės pilnatvės. Žengdama misijos keliu, ji plečiasi ir įima į save visą tautų ir jų kultūrų turtingumą. Žengdama ekumenizmo keliu, ji praturtinama kitų Bažnyčių ir bažnytinių bendrijų dovanomis ir dvasinėmis patirtimis. Vykdydama ekumenizmą ir misiją, ji sulaukia Kristaus pilnatvės amžiaus (Ef 4, 13) (32).

Taigi ekumenizmo, kaip ir misijos, srityje sprendžiasi būsimasis Bažnyčios pavidalas. Tai bus vienybė didelėje įvairovėje. Bažnyčios vienybė nereiškia jos vienytiškumo. Tiesa, ji nereiškia ir taikaus viena kitai priešingų pozicijų sugyvenimo. Toks ekzeziologinis pluralizmas, interkomunija be *communio*, kurią ženklintų viena tiesa, tie patys sakramentai ir bendrystė su viena apaštališkąja tarnyba, nebūtų garbingas dalykas; tai būtų vienybė be tikrosios vienybės. Tačiau tikroji vienybė ir visiška *communio*, besiremianti *communio* su trejybišku Dievu (1 Jn 1, 3), yra gilus slėpinys, kurį imanoma perteikti tik didele viena kita papildančių išraiškos formų įvairove. Tikrai būdama vienybė įvairovėje Bažnyčia yra tarsi sakramentinis daugialypės Dievo išminties pavidalas (Ef 3, 10) ir vieno Dievo trijuose Asmenyse ikona (LG 4; UR 2).

Taigi pabaigoje grįžtame į mūsų išeities tašką. Ekumeninis sąjūdis, kaip ir misija, remiasi ta pačia vizija, kuri anticipaciškai įgyvendinama per kiekvieną Eucharistijos šventimą, – visų tautų, kalbų ir kultūrų surinkimu bendram Dievo šlovinimui. Žengdama ekumenizmo ir misijos keliu, Bažnyčia turi prie šio Dievo išganomojo plano tikslo priartėti. Ekumenizmo tikslas – būtent tai, kad visi Kristaus mokiniai susirinktų prie Viešpaties vieno stalo, kur dalytųsi viena duona ir gertų iš vienos taurės, – yra Dievo didžiojo išganomojo plano dalis (UUS 5). Žengdama ekumenizmo ir misijos keliu, Bažnyčia turi konkrečiai ir įtikinamai tapti tuo, kuo ji jau savo esme visada yra: būti tarsi vienybės ir taikos pasaulyje sakramentu, t. y. ženklui ir įrankiui (LG 1). Tokios vienybės sakramentas yra Eucharistija.

„Ramybė jums!“ (Jn 20, 19), šis Prisikėlusiojo pasisveikinimas suskamba kiekvieną kartą švenčiant Eucharistiją. Kiekviename Eucharistijos šventime pasikeičia ramybės ženklui ir meldžiamame vienybės ir ramybės. Kiekvienas Eucharistijos šventimas yra sutaukinimo šventė, liudijanti: „Jėzus Kristus yra mūsų sutaukinimas“ (Ef 2, 14). Jis yra pasaulio sutaukinimas.

Pastabos

- (1) J. Lécuyer. *Die liturgische Versammlung. Biblische und patristische Grundlagen: Concilium 2*, 1966, 79–87. Šį aspektą pabrėžtinai išryškino A. Schmemmann. *The Eucharist. Sacrament of the Kingdom*. New York 2003, 11–26. Jo polemika, nukreipta prieš Vakarų teologiją teisinga tradicinės vadovėlinės teologijos, tačiau jokiū būdu ne didžiosios scholastinės teologijos atžvilgiu.
- (2) W. Bauer. *Wörterbuch zum Neuen Testament*. Berlin 1958, 477 ir t.
- (3) Plg. apžvalgą P. Hadot-K. Flasch. *Eine (das), Einheit: HWPh II* (1972), 361–377.
- (4) Apie *exitus-reditus* schemą žr. M. Seckler. *Das Heil in der Geschichte. Geschichtstheologisches Denken bei Thomas von Aquin*. München 1964.
- (5) W. Welsch. *Unsere postmoderne Moderne*. Weinheim 1987.
- (6) E. Käsemannas (*Exegetische Versuche und Besinnungen*. Bd. 1, Göttingen 1960, 214–223 ir Bd. 2, Göttingen 1964, 262–267) vadovaujasi skirtingomis ekleziologinėmis koncepcijomis Naujajame Testamente. Nors toks pluralizmas nenuginčijamas, vis dėlto paklaustina, ar metodiškai leistina skirtumus I tūkstantmetyje gretinti su konfesiniais skirtumais, pasirodžiusiais visiškai kitokiomis sąlygomis XVI a. Konfesijų susidarymas yra istorinis reiškinys, kuris buvo galimas tik tai savitomis poreformacinėmis Naujųjų laikų sąlygomis. Be to, išleidžiama iš akių, kad jau Naujajame Testamente, ypač *Apd* ir pastoraciniuose laiškuose, ryškėja perėjimas iš apaštališkųjų ir mūsų poapaštališkuosius laikus. Todėl pagrindinis rėmimasis ankstyviausiais sluoksniais ir raštais problemiškas. Galiausiai būtent vyskupiškiosios sąrangos II ir III a. Bažnyčia surinko įvairius NT raštus į kanoną ir per tai vyskupiškiosios sąrangos Bažnyčioje suteikė nuolatinę teisę tam, ką Käsemannas atpažino kaip charizminės pakraipos ekleziologiją.
- (7) H. De Lubac. *Pluralismus oder Harmonie?: Quellen kirchlicher Einheit*. Einsiedeln 1974, 55–66.
- (8) Taip pat plg. *Mt* 8, 11; *Mk* 13, 27; *Jn* 11, 51 ir t.; *Did* 10, 5; *1 Clem* 29, 1–30; 59, 3 ir t.
- (9) W. Kasper. *Jesus der Christus*. Mainz 1974, 83–103.
- (10) Anot Y. Spiteris. *Ecclesiologia ortodossa*. Bologna 2003, šiuolaikinėje ortodoksų ekleziologijoje juntamos dvi tendencijos; viena, vadovaudamasi protologiniu aspektu, laiko Bažnyčią ir liturgiją preegzistencinės dangiškosios Bažnyčios ikona (I. Karmiris), kita traktuoja ją kaip eschatologinės dangiškosios Bažnyčios žemiškąją ikoną (J. Zizioulas). Abi tendencijos skirtingais būdais iškelti aikštėn visuotinį kosminį matmenį.
- (11) J. Ratzinger. *Der Geist der Liturgie*. Freiburg i. Br. 2000, 20–29.
- (12) P. Teilhard de Chardin. *Lobgesang des Alls*. Olten-Freiburg i. Br. 1961, 13–42.
- (13) G. Von Rad. *Theologie des Alten Testaments*. Bd. 1, München 1969, 275–285. Apie

- platesnį fenomenologinį ir hermeneutinį kontekstą žr. P. Ricoeur. *Symbolik des Bösen. Phänomenologie der Schuld II*. Freiburg-München 1971. Apie teologinį aiškinimą žr. W. Kasper. *Op. cit.*, 140–144; 254–269.
- (14) Taip derėtų suprasti ir labai kritikuotą Anzelmo Kenterberiečio atmokos teoriją. Jos esmė yra ne Dievo rūstybės numaldymas ir jo keršto jausmų patenkinimas, bet veikiau suardytos tvarkos atkūrimas ir naujos, taikos bei sutaukinimo ženklina tvarkos įsteigimas.
- (15) Šią ilgą laiką užmirštą tiesą ankstyvosios Bažnyčios dvasia aikštėn vėl iškėlė B. Poschmannas, K. Rahneris ir kt.
- (16) D. Bonhoeffer. *Nachfolge*. München 1971, 13 ir t.
- (17) A. von Harnack. *Das Wesen des Christentums* (Gütersloher Taschenbücher, 227). Gütersloh 1977, 43.
- (18) Kitas vietas žr. J. Lécuyer. *Op. cit.*, 83.
- (19) Dėl aiškino žr. W. Schrage. *Der erste Brief an die Korinther* (EKK VII/2). Solothurn-Neukirchen 1995, 430–442.
- (20) Daug medžiagos pateikta H. De Lubac. *Katholizismus als Gemeinschaft*. Einsiedeln 1943, 79–99.
- (21) H. De Lubac. *Corpus mysticum. L'Eucharistie et l'Église au Moyen Âge*. 2e édition, Paris 1949.
- (22) Martin Luther. *Ein Sermon von dem hochwürdigem Sakrament des heiligen wahren Leichnams Christi und von den Bruderschaften: WA 2*, 742–775.
- (23) H. de Lubac. *Betrachtung über die Kirche*. Graz 1954, 97–106.
- (24) H. de Lubac. *Einzelkirche und Ortskirche: Quellen kirchlicher Einheit*, 43–54.
- (25) Pagrindiniai: L. Hertling. *Communio und Primat*. Rom 1943; W. Elert. *Abendmahl und Kirchengemeinschaft*. Berlin 1954. Iš ortodoksų pusės: A. Afanasjev, J. Meyendorff, A. Schmemmann, J. Zizioulas ir kt. Iš katalikų pusės: H. de Lubac, Y. Congar, J. Hamer, M. J. Le Guillou, J. M. R. Tillard, P. Fransen, J. Ratzinger, O. Saier, E. Corecco, P. W. Scheele, W. Kasper, M. Kehl, B. Forte, G. Greschake, J. Hilberath ir kt.
- (26) Y. Congar. *De la communion des Églises à une ecclésiologie universelle: L'épiscopat et l'Église universelle*. Paris 1962, 227–260.
- (27) Meyer-Strathmann. Straipsnis *λειτουργεω*: THWNT IV, 221–239; P. G. Müller. Straipsnis *Kollekte I*: LThK IV (1997) 181.
- (28) L. Bouyer. *Die Kirche*. Bd. 1, Einsiedeln 1977, 33 ir t.
- (29) Kanonų teisės kodeksas, kan. 844; Ekumenizmo principų ir normų taikymo vadovas (1993), 130 ir t.; Instrukcija *Redemptoris sacramentum* (1984).
- (30) Tomui Akviniečiui tai yra epikijos, kaip didesniojo teisingumo, prasmė; plg. *S. th.* II/II q. 120.
- (31) J. Ratzinger. *Eucaristia e missione: La comunione nella Chiesa*. Milano 2004, 93–128.
- (32) Y. Congar. *Diversités et communion*. Paris 1982, 243 ir t.

Popiežiaus Kalėdų žinia

(KAP, KNA) Šventasis Tėvas po keilių mėnesių pertraukos vėl pats vadovavo Kalėdų Mišioms Šv. Petro bazilikoje. Prieš tradicinį „Urbi et orbi“ palaiminimą, regimai sutelkęs valios pastangas, Šventasis Tėvas perskaitė sveikinimus 62 kalbomis. Nors oras buvo lietingas, Šv. Petro aikštėje susirinko apie 50 tūkst. žmonių. Skelbdamas Kalėdų žinią popiežius išreiškė viltį, kad Dievui padedant taikdarius pastangos dabartiniuose konfliktų židiniuose bus sėkmingos. Jonas Paulius II prašė Dievo pagalbos dialogo ir susitaikinimo iniciatyvoms, tai pat „nelengvai vykstančioms, bet viltingoms taikdariškoms pastangoms“. Popiežius paminėjo konfliktus Sudane, Konge ir Dramblio Kaulo Krante. Išreiškęs susirūpinimą dėl padėties Šventojoje Žemėje ir Irake popiežius atkreipė dėmesį, kad ten esama ir vilties signalų. Pasak Šventojo Tėvo, vienintelis būdas kurti taiką yra bjaurėtis blogiu ir ryžtingai siekti gėrio.

Popiežius ragina melstis už cunamio aukas

(KAP, KNA) Europoje paskelbtos gedulo dėl cunamio aukų dienos proga popiežius Jonas Paulius II paragino melstis už žuvusiuosius ir visus sunkumus išgyvenančius žmones bei tautas. Sausio 5 dieną per pirmą Naujųjų metų bendrąją audienciją popiežius minėjo, jog Naujųjų metų pradžią temdo didžiulis rūpestis, kuri kelia dramatiška padėtis Pietų Azijoje. Jonas Paulius II taip pat ragino siekti pasaulyje taikos ir prašė žmonijai Dievo Motinos apsaugos nuo visų danų pavojų. „Atpirkėjo Motina ir Dangaus Vartai, padėk savo tautai“, – meldė jis per bendrąją audienciją. „Šiandienė diena Europoje skirta gausioms potvynio katastrofos, tragiškai ištikusios Pietų Aziją, aukoms“, – sakė popiežius pridurdamas: – Dar kartą prašau visų prisidėti prie mano maldos už daugybę žuvusiųjų ir tokios didelės nelaimės ištiktus išgyvenusiuosius“.

Popiežius ragina siekti didesnio solidarumo

(KAP, KNA) Per tradicinę diplomatų prie Šventojo Sosto korpuso naujametini priėmimą sausio 10 d. Vatikane popiežius Jonas Paulius II ragino siekti pasaulyje taikos, kovoti su badu, branginti gyvybę bei ginti laisvę. Dramatiškų gamtos katastrofos Pietų Azijoje padarinių, taip pat daugybės karų, barbariškų teroro aktų ir bado tragedijų akivaizdoje popiežius taip pat reikalavo didesnio solidarumo. Šiuo metu Vatikanas palaiko diplomatinis santykius su 174 valstybėmis bei ypatingus santykius su Rusija, Palestiniečių išsilaisvinimo organizacija, Europos Sąjunga ir suvereniuoju Maltos ordinu.

Jonas Paulius II pabrėžė, jog, nepaisant nepalaujamų prievartos proveržių tarp valstybių ir pačių valstybių viduje, šiandien esama ir padrąsinančių vilties signalų, kaip antai Afrikoje ir Artimuosiuose Rytuose. Tačiau trokštant „autentiškos bei ilgalaikės taikos“ būtina iš naujo įtempti jėgas gėrio labui ir nekapituliuoti priešais sunkumus. Būtina įveikti savanaudiškumą bei neapykantą ir problemas spręsti dialogu bei derybomis. Popiežius minėjo teroro aktus Irake, Madride ir Beslane, taip pat nežmoniška smurtą Sudane, Darfuro provincijoje. Popiežius užsiminė ir apie naująją Europos Sąjungos Konstituciją. Jis pabrėžė, jog naujoji ES, laikydama Romoje sudarytos konstitucinės sutarties, turi likti atvira ir kitoms valstybėms. Kita vertus, valstybės privalo būti pasirengusios prisiimti iš priklausomybės Europos Sąjungai išplaukiančias pareigas.

Savo tradicinėje kalboje diplomatams popiežius Jonas Paulius II pabrėžtinai reikalavo gyvybės ir šeimos apsaugos. Valstybei, pasak jo, tenkanti prioritėtinė „žmogaus gyvybės apsaugos bei skatinimo“ užduotis. Popiežius nedviprasmiškai pasmerkė visa, kas priešinga gyvybės apsaugai, – abortus, dirbtinį apvaisinimą, eksperimentus su embrionais bei klonavimą. Bažnyčios pozicija kamieninių ląstelių tyrimo atžvilgiu esanti aiški: etiškai neleistina visa, kas pažeidžia embriono sveikumą ir orumą. Sykiu popiežius pritarė „moralinio imperatyvo“ paisantiems moksliniams tyrimams.

Galiausiai popiežius tarė keletą žodžių apie asmenų bei valstybių teisę į laisvę. Laisvė esąs didelis gėris, nes žmogus gališ save pilnatviškai įgyvendinti tik tai ją turėdamas. Nuo jos neatskiriama ir religijos laisvė. Nors pastaroji ir nėra visur įgyvendinta, „religijos laisvės troškimo neįmanoma nuslopinti, jis visada lieka gyvas“. Popiežius vėl paragino valstybių bendriją rūpintis veiksminga teisine religijos laisvės apsauga ir gerbti žmonių teises į laisvą religijos praktikavimą.

Europos jaunimo susitikimas Lisabonoje

(KAP, KAI) Gruodžio 27– sausio 1 d. Lisabonoje vyko 27-asis Taize bendruomenės organizuojamas Europos jaunimo susitikimas. Susitikime dalyvavo apie 40 tūkst. jaunuolių, tarp jų apie 650 jaunuolių iš Lietuvos, juos priėmė 200 parapijų. Pamaldos vyko jūros motyvais dekoruotuose parodų paviljonuose. Susitikimams grupėse buvo parengta 20 skirtingų temų. Taize bendruomenės ikūrėjas brolis Roger parengė susitikimo dalyviams laišką „Taikos sklidina ateitis“. Jame jis išreiškė viltį, kad jauni žmonės ne tik ilgisi taikos, bet ir pajėgia ją kurti. Brolis Roger išpėjo jaunuolius nepasiduoti neveiklumui bei liūdesiui ir kvietė pasitikėti turtingu tikėjimo paveldu.

Lisabonos susitikimo dalyviams sveikinimo laiškus atsiuntė popiežius Jonas Paulius II, Konstantinopolio patriarchas Baltramiejus, Maskvos patriarchas Aleksijus II, Kenterberio arkivyskupas Rowanas Williamsas ir Jungtinių Tautų generalinis sekretorius Kofi Annanas. Popiežius Jonas Paulius II dalyviams atsiųstame sveikinimo žodyje kvietė grįžti prie „tikėjimo ištakų“ ir rasti Dievo slėpinio gelmę, mylėti Kristų, tarnauti jam Bažnyčioje ir liudyti Kristų pasaulyje. Popiežius ragino jaunuolius grįžus namo būti taikos ir vienybės kūrėjais.

BAŽNYČIOS ŽINIOS

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos du kartus per mėnesį

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
Šventaragio 4
Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centras
Papilio 5, LT-44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas
arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ
Nariai: vysk. Jonas Boruta SJ
vysk. Jonas Kauneckas
kun. Artūras Jagelavičius
kun. Leonas Povilas Zaremba SJ
kun. Lionginas Virbalas SJ
kun. Kęstutis Rugevičius
Vyskupijų atstovai:
kun. Arūnas Poniškaitis
diak. Domas Gatautas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

Vita Filipova / Kazlų Rūda
Jūratė Kadusauskaitė / Marijampolė
kun. Žydrūnas Vabuolas / Vilnius
kun. Saulius Stumbra / Klaipėda
Laima Zimkienė / Šiauliai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio 5
LT-44275 Kaunas, Lietuva

TELEFONAI

Redakcija: 323 853
Platinimo tarnyba: 322 776
Faksas: 323 853
El. paštas: lkbic@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Studentų 48a
LT-51367 Kaunas

TIRAŽAS 800 egz.

ISSN 1392-6098

© 2005, „Bažnyčios žinios“